

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő:
VÉSZI JÓZSEF

Felolvasó szerkesztő:
BRAUN SÁNDOR. A SZERKESZTŐSÉG.

Kiadja:

Égész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre 7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Drótnélküli telegrammok.

Budapest, július 29.

(K.) A politika nem törődik az időjárás szeszélyeivel s a politikai kánikula itt van, noha egyébként a nyaralók számláján egy szokatlan tétel is szerepel: a fűtési költség. Kánikula forralja a politikai fantáziákat s aki elolvassa a kiegyezésről szóló cikkelyeket, akár az informatív, akár az elmékedő, akár ítélkező természetűeket: el fogja ismerni, hogy például a székely föld századokon keresztül sem termelt annyi mesét, mint az ellenzéki sajtó a kánikula egyetlen hetében. Ha a mennyiség a minőség rovására van, azon nincs mit csodálkozni. Hogy ezekben a politikai mesékben kevés a változatosság, az sem meglepő. Az almáknak, az uborkaföldben uborkák s a meseföldben mesék teremnek: aztán almák, uborkák és mesék mutathatnak ugyan egymástól kissé elütő tulajdonságokat is, de az almák mégis csak almák, az uborkák uborkák és a mesék mesék. S hogy a meséknél maradjunk: aki egyet elolvasott belőlük, valamennyit ismeri. Csak a díszítés más és más. Az egyiknél az író „szíve vérzik“, de konstátálja, hogy Magyarország a kiegyezési tárgyalásokban a legcsufosabb vereséget szenvedte. A másik a multbalátók módszerével dolgozik és „előre megmondta“, hogy — amint be is következett — Magyarországnak a legcsufosabb vereséget kell szenvednie. A harmadik nem okoskodik, se előre, se visszafelé, hanem egyszerűen konstátálja, mint a világon a legtermészetesebb dolgot, hogy Magyarország a legcsufosabb vereséget szenvedte. Szóval: más ugyan a beállítás, de a fáciit ugyanaz és a mesék ugy hasonlóan egymáshoz, mint alma az almához, uborka az uborkához.

Régi tapasztalat, hogy nyáron egészen

sajátos recipe szerint főznek az ellenzéki sajtó konyháján. Amit tudnak, azt meseszerű lével eresztik fel; amiről semmit sem tudnak, azt a kézzelfogható bizonyosság egyszerűségével tálalják föl. Vegyük például a konkrét esetet. Ischiben megjelent a királynál a monárkhia két államának miniszterelnöke és a közös külügyminiszter. Félhivatalosan és egészen hivatalosan megjött az értesítés, hogy ez az ischli tanácskozás formájára és tartamára koronatanácsnak nem tekintendő s hogy a közös külügyminiszter jelenléte azért volt szükséges, mert a tanácskozás során szóba kellett kerülnie az olasz borvám-klauzulának is. Ez pozitív értesítés, ugy-e? De azért tessék elolvasni, hogyan kezeli az ellenzéki sajtó ezt a tiszta értesítést. Az értesítés egyik felére nézve Hamlet és nem versben, de annál misztikusabb hangon töpreng, hogy koronatanács volt-e Ischiben vagy egyéb. Az értesítés másik felénél ez a sajtó leveti Hamlet kosztümjét s fölveszi a közzvádlóit. Mit keresett ott Goluchowski? Hogy mert odajönni? Mért adták el a hazát? És kinek adták el? Valami nagy árulás és valami nagy injuria esett Ischiben és a nemzet ne felejtse, hogy Goluchowski is Ischiben volt! Így kezeli az ellenzéki sajtó azt, amit tud. Ellenben a koronatanácsban történeteket, amikről a dolog természeténél fogva semmitse tudhat, ugyanez a sajtó olyan határozottsággal mondja el, mintha mindegyik legalább is valamelyik miniszterelnököt nyerte volna meg alkalmi tudósítónak, ha nem magát ő felségét. De ha nem a tanácskozás termében, a kulcslyuknál mindenestre volt egy közös tudósító, akit a szövetekezett ellenzéki sajtó közös kaszából fizetett. Mert a titkok titkát, a koronatanácsban történeteket, valamennyi ellenzéki újság egyforma határozottsággal és szinte egyforma szövegezésben írja meg. Csak éppen a be-

állítás más és más, amint volt szerencsénk látni. De a vérző szívű és a multbalátó és a rideg konstátáló egyformán kürtöli: Magyarország a legcsufosabb vereséget szenvedte.

Hát mi szégyenkezve valljuk meg szégyenségünket. A koronatanács pikáns ötletéből nem tudtuk megnyerni alkalmi tudósítónak se ő felségét, se a jelenvolt miniszterek valamelyikét. De még a kulcslyuk-tudósító díjának ránk eső kvótáját se győztük volna. S így be kellett érünk a félhivatalos és egészen hivatalos tudósításokkal, sőt ezeket se volt bátorságunk az említett meseszerű lével fölereszteni. A kétszerkettőt négynek mondtuk, noha politikai kánikula van, s amiről nem tudtunk, azt nem táltuk fel a kézzelfogható bizonyosság egyszerűségével, noha az áruló pszichológia még elég korán megsugta nekünk, hogy mit telegrafált — igazán drót nélkül — az alkalmi kulcslyuk-tudósító az ellenzéki újságoknak. Ma pedig, mikor nyakig vagyunk a politikai mesékben, még megbánást se érzünk, amilyen cinikus pogányok vagyunk. Ma is úgy vélekedünk, hogy frissebb hirdás hiányában leginkább megbízhatók azok a nyilatkozatok, melyeket a magyar miniszterelnök különböző időben, de mindig a meglévő törvények alapján tett a kiegyezési dolgokról. Ma is azt hisszük, hogy amit Széll Kálmán a legnagyobb nyilvánosság előtt és politikai reputációjának teljes felelősségével mondott: valamivel több hitelt érdemel, mint egy ellenőrizetlen kulcslyuk-tudósító fantazmagóriája. Ma is arra építünk, hogy a magyar miniszterelnök, aki meg is mutatta, meg is mondta, hogy a szép bukást többre tartja a dicstelen maradásnál, egy bársonyszékért és egy esztrák mosolyért nem adja el politikai multját s ami több, Magyarországot. Hogy mi történt tehát Ischiben s történt-e egyáltalán valami döntő: azt nem tudjuk. De hogy nem történt olyasmi,

TÁRCA

Jancsi ur fürdőn.

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Írta: Nőgrádi László.

Azt mondanom sem kell, hogy ismétlője voltam a hatodik osztálynak. És gondolom, azt sem kell különösen kiemelnem, hogy megint megbuktam a latinból. Mindazonáltal ne higgye senki, hogy nem tanultam. Persze, hogy tanultam. A jóakaratuak ugy is elhiszik ezt, a rosszindulatuak (a tanárok) ugy sem hiszik, akármennyire bizonyognék, így hát pusztán csak arra hivatkozom, hogy most fürdőn vagyok, tanulásban kitáradt idegeim felfrissítésére. Igen, ezt semmitéle rosszakarát le nem tagadhatja rólam.

Egy nap édesanyám így szólt bukásom miatt bosszus apámnak:

— Küldjük Jancsit valamerre. Én azt hiszem, hogy a gyereknek használna a levegőváltozás. Nézd csak ezt a hirdetést!

Nos, mondanom sem kell, hogy a hirdetésre én hivatam fel anyám figyelmét s egyszersmint ki is jelentettem, hogy valami ózondus levegőfürdőben nagyszerűen tudnék tanulni. Kimennék — érveltem anyámnak — az erdőbe s versenyt kiabálnék a madarakkal latinul. Ez bizony jó volna, felügyelet nélkül se lennék, mert hiszen itt van a hirdetésben, hogy a jól gondozott, csendes fürdőhelyen már évek óta kitűnő felügyeletben részesülnek azon tanulók, kik szüleik nélkül kénytelenek ott tartózkodni. „Kiváló el-látás, pompás erdei utak s atyai gondoskodás“, szorul-szóra ez van a hirdetésben. Még németül is megtanulhatok.

Anyám sürgetésére apám engedett, azt hiszem, a németül tanulás erős érv volt s most itt vagyok Kristályfürdőn. Jó ideje vagyok már itt „gondos felügyelet“ alatt. Mondhatom, sem a levegő, sem a felügyelet miatt nincs okom panasra. A levegő pompás és a felügyelet is „atjai.“ Négyen lakunk egy szobában: Muki, Laji, Peti meg én.

Mindnyáján ronesolt idegzetű s szellemi munkában kifáradt legények vagyunk. Esküvel erősített örök barátság fogadtunk egymásnak. Eskünköz hűen, barátságosan megosztotunk egymással mindenem, a cigarettától kezdve a gráciáig.

A gráciáig, igen, egész eddig, mert Kristályfürdőn vannak tanulástól ronesolt idegzetű leánydiákok is. Es most kénytelen vagyok elérzékenyüdni: titeket sajnálalak, mult századoknak porrá vált diákjai, mivel a ti időtökben még nem volt a tanulásban elgyöngült idegzetű tanuló számára fürdőhely és nem voltak üdülő leánykolleginák se. Oh, árnyékba verődött kollegák, micsoda pompás dolog kifáradt idegekkel fürdőn üdülni! Azt hiszem, még a paradicsombeliek se versenyezhetnek ezzel az élvezettel.

Roggoltól estvélig tart a gyöngyület s azután kezdődik a kellemes alkalmi birodalma. A holnap nem veti árnyát előre, a drukknak híre sines, élünk, mint Marci Hevosen, — azaz, mint Jancsi a fürdőn! Teljes biztonságban vagyunk minden kellemetlen szemtől, pusztán a fürdős atjai gondoskodása virraszt fölöttünk s mondhatom, hogy a vendégjogot még az ősmagyarok se tartották jobban meg, mint ez a mi németünk.

A két nembeli üdülő diákok közt nincs kasztrendszer, pedig tudvalévő dolog, hogy a fürdői közönség osztályokra szakadása szokás. Mi negyvennyolcasok vagyunk, forradalmárok, a

szabadság, egyenlőség és testvériség alapján élünk egymással a legjobb barátságban. Sohase voltam még ilyen testvéries hajlamu, még a latin könyvvel is megferek, a legzavartalanabb béke van közöttünk. Könyvem pihen, Livius ur is fürdőzik Hannibállal s Hasdrubállal, az egész sereggel, meg az elefántokkal együtt.

Egy bájos nap után illatos cigarettafüst-felhők közepette fekdüdtünk szobánkban, de csodálatosképpen álom nem szállt szemünkre. Csend volt, csak a slukkerok halk nesze hallatszott a gyertyavilágos szobában. Végre is megszólaltam: — Vitéz magyarok, esküvel egybekapcsolt örök barátok, mi dolog az, hogy szóltanul fekszenek? Ugy látom, hogy Eris közibékné dobtá az egyenetlenkedés almáját.

— Igen közénk dobtá, — mormogott Peti, — én felbontok minden esküt és kilépek a szövetségéből, Muki is, meg Laji is, meg te is, förmédt rám, egyképpen megszegtétek valamennyien a baráti becsületszót.

— Éz vért követel, — pattant fel Laji. — Vért, — kiáltottam én is és velem együtt Muki.

A félig elszívott cigaretták földhöz röpültek, mi pedig kiroppúltunk a szoba közepére. Kéz ökölbe szorítva, a szem tüzes villámot szórva, csikorgó fogak s haragtól égő arc: szóval, négy testvérű diák. Azt hiszem, ha négy oroszlant mondok, nem lesz sok.

— Vért! — kiáltottuk Peti felé. Peti az asztalt kapta maga elé s a torlasz mögül rázta öklét. — Jól van, öljetek meg, — dörögte, — én meghalok, — at Zrínyi Miklós, de amit mondtam, nem szívom vissza. Megszegtétek a baráti becsületszót! — süvöltötte Peti.

amit Széll Kálmánnak röstelnie, Magyarországnak pedig siratnia kellene: no abban minden kulcslyuk-tudósító és minden drótnélküli telegramm dacára is bizonyosak vagyunk.

Ami pedig azt illeti, hogy mégis csak feltűnő, ha valamennyi ellenzéki mese egyazon tartalmu: — hát talán szándékos is ez a véletlen. Semper aliquid haeret. Ha mindenki mást mesél, a kutya se áll be hívőnek. Ellenben az egyenruhás meséknek sokan felülhetnek az országban. És — enfin — Magyarországon így csinálnak közvéleményt. Kinek a pap, kinek a papné. Ausztriában minden falu szemétdombjára kirendeltek egy hivatalos kakast, aki hajnalonta elkukorékolja, hogy Koerber milyen kemény legény és Magyarországot hogy becsapta! Nálunk pedig drótnélküli telegrammok alapján az ellenzéki sajtó változik át kakassá és fuja-fujja, hogy Magyarország a legcsufosabb vereséget szenvedte. De, tisztelt Magyarország, nem kell hinni a kakasoknak, se az osztrák, se a magyar kakasoknak. A meséknek meg éppen nem kell hinni. A nyár elmúlik s akkor majd csak kiderül az igazság. . . .

BELFÖLD

Nem lesz koronatanács. Bécsi forrásból az a hír került a ma reggeli lapokba, hogy augusztus huszadika körül koronatanács lesz Ischleben. Ma este egy félhivatalos kommuniké közvetkezőleg módosítja ezt az értesülést:

Az nagyon valószínű ugyan, hogy Széll Kálmán miniszterelnök augusztus hónap folyamán ismét Ischlebe utazik, ahol kétségkívül ugyanakkor ott lesz dr. Koerber osztrák miniszterelnök is, — azért, hogy a kiegyezési tárgyalások haladásáról, akkori állapotáról jelentést tegyenek a felségnek — de az utazás időpontja még egyáltalán nincs megállapítva, amint hogy az természetesen a kiegyezési tárgyalások menetétől függ. Az ilyen jelentéstétel azonban nem nevezhető koronatanácsnak. Az sem valószínű, hogy gróf Goluchowski augusztus 20-án Ischleben legyen, mivel augusztus első napjaiban, közvetlenül azután, hogy a román király Bécsbe érkezett és onnan elutazott, megkezdte négy heti szabadságát, amit Franciaországban szándékozik töltetni.

Koerber Rátóton. A bécsi *Information* írja, hogy Koerber osztrák miniszterelnök a napokban Rátótra fog utazni, mely magyar kollegájánál lerója a szokásos, nem hivatalos nyári látogatást. A kiegyezés dol-

Mi, három oroszlan nekiestünk az asztalnak, Muki a tetejére ugrott. Amde Peti ugy harcolt, mint Zrinyi Miklós: Mukit a bástyafokról lelökte s azonkívül forró ólmot, — akarom mondani, egy kancsó hideg vizet öntött a nyakunk közé.

A roham sikertelensége kissé gondolkodóba ejtett, de nem tágitottunk.

— Ezzel a kancsóval bombázzalak agyon beneteket, — kiáltotta Peti, — öljetek meg, de csak úgy szárazon ti se maradtok.

— Már is csupa víz vagyunk, — mondtam s felkapva a földről a papucsomat, egy jól irányzott lövéssel vállon találtam Petit.

A csata ezután teljes dühvel kitört, mondja Livius és mondom én is.

Peti kétségbeesve védekezett. Res iam ad triarios, — azaz a székekre került, mikordörömbölést hallottunk az ajtón.

Mondanom sem kell, hogy egyszerre mély esend lett urrá szobánkban. Muki a gyertyát eloltotta s gyorsan az ágyban teremtünk valamennyien.

Az „atyai felügyelet“ dörömbölt az ajtón (lám, mégis csak jó az atyai felügyelet).

— Mi az, kérem, mi az? — szólt.

— Már semmi, — kiáltotta ki Muki.

Az atyai felügyelet elvonult, mi pedig szócsatába kezdünk.

— Miért sértegetsz, Peti? — kérdeztem.

Peti erre nagy mérgesen kiugrott az ágyból, meggyújtotta a gyertyát s egy kis levelet mutatott.

— Itt van — mondta végtelen elkeseredéssel — nézd Jancsi, hát aztán nemán hallgassak? A kis levélben ez volt: „Imádtam Irma nagysám, önt imádom s kérem bővebb meghallgatástom végett fogadja el felajánlott rendezvónusomat a felső forrásnál délután háromkor. Már én kettőkor ott leszek. A lángoló szívű Muki. U. i. Ha nem akarja, hogy egy fiatal, nagyre-

gáiról a tanácskozást csak Ischleben fogják folytatni augusztus második felében.

A délvideki kivándorlási kongresszus. Az augusztus 10-én és 11-én tartandó délvideki kivándorlási kongresszusra most becsatolták ki a felhívást a rendezésében résztvevő testületek. A felhívás a kongresszus célját a következőkben írja körül:

A kongresszus célja, hogy az ország déli részéről rohamosan növekvő kivándorlás okait, másrészt azok orvoslásának módjait a társadalom minden rétegének részvétele mellett megvitassanak és megállapítsanak. Az a nagy gazdasági válság, mely Magyarországot, de különösen a Délvideket most már évek hosszu sora óta nyomja, váratlanul akut jellegűt öltött oly irányban, hogy az államgazdasági élet legnemesebb termelvényének, az emberi munkaerőnek válságává fejlődött.

A jövő gazdasági politikája helyesebb irányának megjelölése, egy új gazdasági és kulturális program megállapítása a Délvidek számára képezi a kongresszus legfőbb feladatát, mely program rövid tartalmát e néhány szóval lehet kifejezni: védelmet a kisgazdasági alanyok az erősebb tulkúpaival szemben a hitelügy, birtokpolitika, az adóztatás, értékesítés stb. terén és munkát a munkakeresőknek helyesebb munkaközvetítés, belterjesebb gazdálkodás és nagyarányú iparfejlesztés útján.

A szakmai választás. A hontmegyei szalkái kerületben tegnap késő este ért véget a választás, amelynek az eredménye az, hogy *Jakabffy István*, a lemondott képviselő 1289, ellenfele, *Konkoly-Thege Sándor* pedig csak 1242 szavazatot kapott, tehát 47 szótöbbséggel újra *Jakabffy* lett a kerület képviselője.

Vadnay Károly temetése.

Budapest, július 29.

Megható módon nyilatkozott meg az egész nemzet fájdalom Vadnay Károly halála miatt, a mikor szépirodalmunk e nagy halottját ma örök nyugovóra kísérték íróársai, akikkel együtt dolgozott a nemzeti műveltség ápolásán és öreg honvédbajtársai, akiknek sorsáért humánus szívvel buzgólkodott. A diszes ércokporsót, amelyben a halott nyugodott, az Athenaeum palota udvarán tették ravatalra melységeken fekete gyászdraperiák közt. Ott volt délután 4 órakor a szomorú szertartás. Eljöttek az elhunyt jóbarátai és tisztelői, valamint küldöttséggel volt-képviselve az Akadémia, a Kistaludly-társaság, a Petőfi-társaság, a Budapesti Újságírók Egyesülete, az Othón kör stb. A közoktatásügyi minisztert legújabb *Szász Károly* osztálytanácsos képviselte. Eljöttek: *Jókai Mór*, *Gyulai Pál* és *Vargha Gyula*, továbbá *Bekics Gusztáv*, *Rákosi Viktor*, *Szatmári Mór*, *Szűcs Pál* és *Pap Zoltán* országgyűlési képviselők, *Szalay Imre*, a Nemzeti Múzeum igazgatója és *Forster Gyula* miniszteri tanácsosok, *Emich Gusztáv* udvari tanácsos, *Szajthy Ferenc*, *Adorján Sándor* és *Csiklay Lajos* szerkesztők, *Kazár Emil*, *Tóth Béla*, *Szana Tamás*, *Óváry Lipót*, dr. *Essetegár László*, dr. *Fekete Ignác*, *György Aladár*, *Földy*

ményű élet fátyla végső lobbajon, kérem, mindenesetre legyen a kért helyen. Imádjá a szerencsétlen és hő keblű Muki.

— Te irtad ezt, Muki? — mormogtam Muki felé, aki bodor füstöt eregetve fekdűt ágyában.

— Enl — felelte bátran Muki.

— No, mit szóltok? Ezért akartatok engem megölni? Hát nem szőszegés ez?

— De én csak nem tettem semmit? — pattogott Laji.

— Nem ám, — dörmögte Peti, — Irma nagysám téged is elárult. Nem ráérvszakoltad-e, hogy karongfoga menjen veled, nem sugdostál-e a fülébe? Szőszegő!

— No hát ez skandalum, kiáltottam, Peti a pártodra állok.

— Te se alakoskodj, — szól Peti s feléje nyújtott kezemet nem fogadta el. — Te éppenséggel olyan vagy, mint a többi. Irma nagysámnak, aki az osztásnál nekem jutott, te is kurizáltál, te, te báránybörbe bujt farkas!

— Uraim, szóltam most nagy komolyan, itt, amint látom, az ügy annyira össze van bonyolítva, hogy csak úgy szóval el nem intézhetjük. Mint igazi gentleman, Peti fogja tudni kötelességét s azt hiszem, mi is helyt állunk.

— Helyes! — zugták valamennyien.

— Tehát én, Zörögy Péter, — mondta Peti ünnepélyesen, — ezennel párbajra hívom mind a három előttem álló gentlemant.

— Elfogadjuk, — szóltunk.

A párbajfeltételeket hamarosan megállapítottuk: revolver, kétszeri golyóváltás, harminc lépés. Aláírtuk a feltételeket s lefeküdtünk. A nema esendben csak az egerek cincogása hallatszott s az álmatlanul fekvő üdülő diákok ideodaforgása. Ugy éreztem, hogy valami hideg kéz nehezedik homioikomra. Ez a halál, gondoltam. Holnap ide fog röpülni a Peti golyója s akkor isten veled üdülés, isten veled Livius, Hannibal, isten veled világ.

Géza és sokan mások. Az elhunyt gyermekei és a rokonság, akik mindannyian mély gyászban voltak, a koporsó két oldalán foglaltak helyet. A virágkoszorúkkal borított koporsó mellett közvetlenül az enterprise házitsíjzei állottak égő fákllyakkal és hat-hat öreg negyvennyolcas honvéd, akik *Szentimrey Kálmán* parancsnokukkal jöttek a temetésre.

A gyászszertartás pontban négy órakor kezdődött meg *Pap Károly* budapesti első református lelkész halotti bucsuzatójával. A lelkész meghatóan változta *Vadnay* áldásdus tevékeny életét, amelyivel mindenkor a köznek szolgált és amelyet őt mindenkor az igazi hazafiasság és a haza lángoló szeretete vezetett. A beszéd végeztével a lelkész elmondotta a Miatyánkot, amely után *Vargha Gyula* lépett a koporsóhoz és a Tudományos Akadémia meg a Kistaludly Társaság nevében a következőkben bucsuztatta el *Vadnay Károlyt*:

A koszorúk között, melyek a ravalt borítják, ott gyászol a Magyar Tud. Akadémia és a Kistaludly-társaság koszorúja is; gyászolja annak az erős, bensős, régi kapocsnak szétszakadását, mely elhunyt jelesünket a magyar irodalom e két testvérintézetéhez csatolta. Nincs senki, aki teljesebb szívvel, nagyobb odaadással szolgálta volna az irodalom ügyét, mint *Vadnay Károly*. Nemesak finom, nemes költői lelkének művészi hajlamát követte ebben, hanem magyar szívének, magyar hazafiságának tükös parancsát. A nemesi érzés és lajserület vezetett *Vadnay Károlyt* egész életében. Ez adta a kardot az alig fölszerűlt gyermekek kezébe, midőn a „szabadság véres zászlót“ lobogtatták, ez adott tollat az ifju kezébe, midőn a lesújtott nemzetet halottaiból kellett ébresztgetni. És amely tiszta és nemes volt a cél, amelyet maga elé tűzött, oly tiszta volt a toll a kezében s a szó ajakán. Hosszu irodalmi és közéleti pályáját a hűség és állhatatosság teszi oly becessé, melylyel az irodalmi életünk megmesezésén fáradozott. És ebben a munkásságban irodalmi műveivel egyenértékű az a halás, melyet szavával, tetteivel s egész élő példájával gyakorolt. Egy nemzedék nőtt fel keze alatt, mely őt atyai barátként tisztelte, szerette. Mint tekintélyes író és szerkesztő bátorította a kezdőt, buzdította a tehetségest és híven olgattotta a fiatal szívekbe a kegyeletet a mult, a régi jelesek iránt, hogy biztosítsa nekik a jövőt. A szeretet, melynek magvát oly pazar hűvvel ápolta, nem hullt sziklára. Szeretet, hála és barátság kíséri sírjába, s az övegyek és árvák könyje, melyet, mint a magyar írói segítségjel tükra, oly részvevő kézzel törölgetett. Fájdalmas szívvel bucsuzunk Tóled, szeretett Társunk. Nagyon érezzük a hézagot, melyet a Te üres helyed irodalmi társaságunkban s az egész magyar közéletben okoz. Eltávoztok egymás után a jól betöltött élet munkájában megfáradva. Ti, egy nagyobb, nemesebb kor gyermekei. Leiketek, szívetek egész kínosát, gazdagságát a hazának adtátok, vajha örökségül hagyjátok reánk erős kötelességűdástokat is s a rendíthetetlen hitet a szépbén, a jobban és igazban mindenfőlt pedig nemzetünk jövőjében.

Isten veled szeretett Társunk, pihenj békén és boldogan, fojtsad az álmot, melyet irodalmunk virágzásáról s a magyar haza nagyságáról szótél. Isten veled!

A gyönyörű bucsuzató után az enterprise emberei az ércokporsót a hatfogatu gyászintóra emelték és megindult a menet a Kerepesi-temetőbe, ahol

Zürzavaros nyomasztó álom nehezedett szemre: azt álmodtam, hogy egy óriási ágyból egész hegyeket lőtt rám egy szörnyeteg. Azután véres hullákat láttam halomszámra, kinek feje, kinek lába, keze hiányzott.

Mikor felébredtem, már magasan járt a fák fölött a nap s Mukié is fél voltak. Halkan üd-vözöltük egymást, a kéznél levő revolvereket zsebre dugtuk s nekivágtunk az erdőnek.

Jó egyórai ut után egy szűk völgyben állapodtunk meg. Kissé megpihentünk. A zugó fenyves-erdőben nagy haláláspad alak pihent.

A háromheti üdülésnek nyoma se látszott arcunkon. Szíverősítő gyanánt cigarettára gyújtottunk s szótlanul, ideges gyorsasággal szivtuk, eregettük a füstöt.

Végre nekikészülődünk a párbajnak. Kimértük a harminc lépést és sorsot huztunk. A sors rám esett.

— Először hát én fogok löni, — sóhajtottam magamban.

Muki olvasta: egy, kettő... a szívem dobogott, a kezem reszketett, a revolvereső úgy táncolt jobbra-balra, mint egy szélben ingó fűszál.

— Három! — kiáltotta Muki.

Szemem lehunytam s nagyot huztam a ravaszon kétszer egymásután.

Négy lóvres reszketette meg a levegőt, azt se tudtam, élek-e, vagy halott vagyok. Muki ébresztett fel.

— Menj fölre, most én következek. A golyó abba a fába ment, amely mögött én álltam, — mondta s a foga vacogását is hallottam.

Minek irjam le, hogy mily nagy lövdözést vittünk véghez; — elég anyni, hogy a becsületen esett sérelemnek eleget tettünk, lemostuk a foltot. Vér ugyan nem folyt, de a fákat rostává lőttük. A párbaj után kibékültünk.

— Nem mibennünk volt a hiba, — szóltam nagy bölcseséggel — hanem a szerződésünkben.

a lelkes rövid imája után lebecsülték a koporsót a sírba. Temetés alatt a rendre gyalogos- és lovasrendőrök ügyeltek Bockelberg Ede felügyelő vezetése alatt.

A gyászoló családhoz százával érkeztek a résztvevő iratok, nagyobbára az elhunyt író fiához Vadnay Tiborhoz intézve. A táviratokból közüljük a következőket:

Hazaérkezésem után értesültem csak arról a súlyos csapásról, amely édesatyát elhunytául érte. Nemcsak mostani állásában, de mint volt képviselőtársam is közel állott hozzám a közéletben és ezért kétszeresen érzem a nagy veszteséget, amely elhunytával a közügyet érte. Fogadja őszinte részvételemet. Széll.

Vadnay Károly barátom és szeretett bajtársam elhunytá alkalmából, őszinte szívből fakadó részvételemnek adok kifejezést. Hazaíás üdvözléssel. Báró Podmaniczky Frigyes.

Nagyságos asszonyom, fogadja legmélyebb részvételem nyilatkozatát, szeretett édesatyájak az én legigazabb barátomnak elhunytá fölötti fájdalmában. Vadnay Károly emlékét megőrzik művei, míg magyar él. Megőrzök szereteteinek szívét, míg mi élünk, Aladás nevére. Igaz híve: Jókai Mór.

Mély megilletődéssel értesülve az általam igen tisztelt édesatyja elhunytáról, fogadja ezen súlyos és pótolhatatlan veszteség alkalmából őszinte szívből jövő részvételemnek nyilvánítását. Gromon Dezső államtitkár.

Mélyen fájlalom az engem úgy lejutott halálát nagyrabcsúlt édesatyájak, Eötvös Loránd báró.

Pótolhatatlan veszteségekben vigasztaljon a tudat, hogy a megboldogott eltörülhetetlenül írta be nevét hazánk politikai és kulturális történetébe. Magam részéről is igaz szívvel sorakozom a gyászolók közé. Kérlek, fogadjátok mindnyájan őszinte részvételemet. Görgey László.

Ma délelőtt személyesen fejezték ki részvétüket a gyászoló családnál: Márkus József főpolgármester, Halmos János polgármester, dr. Ladik Gusztáv, Beöthy László. Szöllösy Zsigmond, Braun Sándor, Szentimrey Kálmán, a honvédmeház parancsnoka, dr. Balogh Sándor stb.

Megemlékezik elhunyt szerkesztőjéről a hivatalos Budapesti Közlöny is, melynek szerkesztését ideiglenesen dr. Ladik Gusztáv, az Országos Törvénytár szerkesztője vette át.

A megleghangú bucsuzató szerint Vadnay Károlylyal a magyar közéletnek érdemeiben gazdag munkása, a magyar irodalomnak oszlopos, vezérlő alakja dőlt ki az élők sorából, oly férfiu, ki ritka hivatottsággal, eszményi nemes törekvéssel, ernyedetlen kitartással egy fél évszázadon át munkált legjobbjaink sorában! Hona és nemzete javára és hajlott agg korában is nem lehadó hévvel buzogott a magasztos céliért, mely őt egykor mint ifjut a küzdőtérré szelította. Nemzeti műveltség, szabadelvű haladás. a jónak, szépnek kultusza, mindenben és mindig a magyarság szilárdítása: ezek voltak hosszú életének magasztos célpontjai. Az ifju lelkesedésével, az érett férfi erélyével, az agg leszűrdött bölcsességével munkáikodott mindvégig és, a Gondviselés jóvoltából nem is hiába. Munkásságához jelentékeny sikerek fűződtek, melyek őt a magyar szellemi élet legkiválóbb érdemi jelesei sorába emelték.

Oldjuk fel egymást a becsületszó alól. Kiki hódítson úgy, amint tud s ott, ahol lehet. Versenyre kedves barátaim, versenyre, de nemes versenyre keljünk. Eljen a nemes verseny!

— Eljen! — zugták valamennyien.

... Immár üdülésünk utolsó hetében vagyunk, mondanom sem kell, hogy nincs üdülő női szív a fürdőn, amelyet meg ne hódítottunk volna. Ellenállhatatlanságunkról meg vagyunk győződve s nap-nap mellett aratjuk a szivhódítás terén a legszebb diadalokat.

Esténként pedig bodor füstök közepette vig szóval beszéljük meg a nap eseményeit s csináljuk meg a következő nap programját. Nincs pompásabb intézmény, mint a fáradt idegzetű diákok felüdítésére szánt fürdő. Apák és anyák, kik ilyen diákokkal rendelkeztek, ezenen ünnepléses szöveget intéztek hozzátok, hogy fürdőbe küldjétek őket. Fürdőt a diákoknak, fürdőt, a siker biztos!

Hogy a hátam borsózik, ha arra gondolok, hogy az üdülés aranynapjainak vége szakad, hogy kereséség fog el, ha könyvre téved a lelkem, — erről szó se essék. Egyáltalában meg nem foghatom, minek már ekkora legénynek a tanulása, mint én vagyok; teljesen képesnek érzem magamat a házasságra. Egy jó partie — amilyenre fürdőn mindig talál az ember — és nem cserélek egy professzorommal se. Muki, Laji és Peti is ebben a meggyőződésben van, tehát véleményemmel nem állok egyedül. Argumentumnak, azt hiszem, ez elég.

Ma levelet írtam haza, melyben kifejezést adtam abbéli ohajomnak, hogy tanulmányaim befejezése érdekében szeretnék még egy héttel tovább maradni a fürdőn.

Szorongó szívvel várom a feleletet: az igen az élet, a nem a halál törődése lesz lángoló szívemnek.

KÜLFÖLD

A franciaországi kulturharó. Ugy látszik, hogy a kongregációkról szóló törvény ellen kizárólag a párisi nacionalisták tüntetnek és izgatnak, felhasználván ezt az alkalmat politikai elveik terjesztésére. A vidék majdnem mindenütt csendes. Ötven meggyében minden ellenkező nélkül, a maguk szántából osztották fel az összes kongregációt. Párisban a klerikálisok még mindig nem untak bele a meddő harcba: tegnap ismét tüntetést rendeztek a Rue Enghienben levő lovagló-helyiségben. A rendőrség széleskörű intézkedéseket tett. A gyűlésen mely meglehetősen látogatott volt, Ploie volt képviselő, Coppée és Lerolle képviselők beszéltek. Az összes szónokok vaddalák a kormányt és dicsérettel adóztak az apácáknak, amiért a nép gyermekeit nevelik. Ezért a nép aggodalommal látja elűzésüket. A szónokok fölhivták a liberálisokat és a hívőket, hogy egyesüljenek Franciaország tekintélyének helyreállítására. A katolikusoknak energikus ellentállást kell kifejtetniük és szóval és írásban, valamint utcai tüntetéseken az ügy mártírjaitól kell lenniük. A kormány, mely azt hitte, hogy büntetlenül nyulhat a valláshoz, csalódott, mert ha a nép hitét bántják, ez föllázad. A kormány ezt meg fogja tanulni. A szónokok utaltak Angliára és Amerikára, ahol a tanítás szabadságának elve uralkodik. Coppée beszédében hevesen megtámadta Loubet elnököt. A gyűlés végül határozatot fogadott el, amelyben megbélyegzi a kormányt a jog és a családi élet ellen elkövetett merénylét és az apácáknak csodálatát fejezi ki. A gyűlés elhatározta, hogy haladéktalanul energikus ellentállást szervez a jakobinusok elnyomására. A gyűlés után az utcán Coppée-t, akit vagy negyven barátja vett körül, e kiáltásokkal fogadták: *Éljen Coppée! Le Waldecket! Éljen a hadsereg!*

Több kiváló brüsszeli katolikus család arra ajánkozott, hogy a Franciaországból kiutasított apácáknak egyelőre menedéket ad. A Chimay hercegi család harminc apácát fogadott be lakásába; Bernaert volt belga kamaraselnök villáját az apácák rendelkezésére bocsátotta.

Délafrika. Londonban megjelent a délafrikai eseményekre vonatkozó kékkönyv, amely a vereingingi május 31-iki boer kongresszusnak határozatát is tartalmazza. Az angol feltételek elfogadásának okát illetőleg a kongresszus kijelenti, hogy egyebek közt különösen a következőket tapasztalta: 1. hogy az angolok teljesen elpusztították a két köztársaság területét; 2. hogy a koncentrációs táborok a megbetegedés és halálozás hallatlan számának voltak okai; 3. hogy az összes kaffer-törzsek fegyverhez nyultak, hogy a boerok ellen harcoljanak és gyilkosságot és kegyetlenséget vittek véghez.

De Wet tegnap Fokvárosba érkezett. Delarey, aki Bothával Stellenbosba látogatott, ott beszédet mondott, amelyben azt mondotta, hogy Dél-Afrikában mindnyájan boldogok lehetnek az angol lobogó alatt.

HIREK

Temetés után.

Sugaras nyári délután ballagok a Kossuth-Lajos-utcán. Csend. Kocsi nagy ritkán robotog végig, sétálók zaja sem veri föl a csendet, a nyár tikkasztó heve borul mindenre. Egyszerre csak a Kerepesi-ut felől kocsi fordul be. Utasa egy melankolikus nézésű, kékszemű öreg ur. Fekete ruha, hosszú, fekete felöltő van rajta s amint elhalad mellettem, megállok s úgy bámulok utána.

S egyszerre tele lesz az utca sok-sok jó ismerőssel, a merev köpaloták összeomlának, megnyílik a fantázia csodálatos birodalma, szelid falusi tájak, vadregényes vidékek, káprázatos életű városok, oceanok, csataterek, világverő hősök, félistenek tűnnek elém...

Es méla borongással homlokán tűnik el a messzeségbe Jókai Mór...

Mit csinál vajjon nyáron ebben a fülledt nagyvárosban? Mi hozta haza?

Ballagok tovább. S egyszerre csak serényen tipegve, néhány vitatkozó barátjával, keményen lépegetve, jön velem szemközt Gyulai Pál. Örökké esilgő szeme még mindig régi fényében ég, karjával nagyban gesztikulál... Vajjon kit szid, kit kritizál?...

S amerre nézek, erre is, arra is, öreg

tagjait látom az Akadémiának, a Kisfaludy-társaságnak.

Igen! Ezek a Vadnay Károly temetéséről jönnek.

S bennem, a fiatalban, a modernben, az újban a tiszteletnek egy ritkán megszólaló érzése rezdül meg. Ebben a pillanatban átérzem az előttem lezajlott irodalmi korszak minden hangulatát s szomorú rezignációval látom, mint vonulnak el öregem, deres fejjelel utolsó harcossai.

Hangos, kávéházi téli estéken, mikor guny és szatira szállong a levegőben, kis kávéházi márványasztalok körül hány éles kritika nem hangzott el az öregekről és legőregebbekről. Az ifju, forrongó lelkek tüze tört ki szertelen erővel és lánggal, tekintélyek dőltek össze és forumok vesztették el itélkező jogukat.

A ma szállott harcba a tegnappal és tegnappal s az új erőlk hangja csendült meg.

... És most, amint látom egymásután elvonulni a régi idők embereit, egyszerre csak ellobog minden hajdani harci tűz, lelohád a láng. Egy elhullott bajtárs koporsója körül találkozott a tegnap emberei. Elmúltak már az ifjuság nagy harcai, a nagy ambíciók régen kiegtek és elhervadtak és mégis, amint mind összegyűltek és végtekingintettek egymás mindinkább gyérülő során, a levegőben átsuhoghatott a multak egy lehellete.

S az utca gondtalan járókelője elfogódva, tisztelettel állott meg a tovanemő öregek előtt, mint a hogy seregek tisztelegnek meghajtott lobogóval régi csaták veteránjainak.

Szvangáli, a titkár.

Ki hitte volna, hogy Szvangáli egy szép napon lelép a vidám színpadok mitsem jelentő deszkáiról és pomádé és kendőzés nélkül játszik el a közönség színe előtt oly tragédiákat, amelyek eddig csak a sugó szövegkönyveiben fordultak elő?

Szvangáli egy nekünk nehezen kiejthető cseh nevet öltött s titkárnak szegődött az ifju Kubelik mellé. Azt mondják, hogy rejtelmes, megmagyarázhatatlan befolyással egészen a maga hatalmába kerítette a világhírű csuda-hegedüs akaratát. Amit Szvangáli akar, azt megcselekezi Kubelik. Viszi, hajszolja a világ egyik széléről a másikra: engedelmesen megyen utána a fiatal hegedüs. Összesőpört vele százazereket s elverti vele egy nap alatt a bürzén és a rouletten. Kubelik megteszi. Hajtja, kergeti egyik koncertből a másikba, nap-nap után: a hegedüs rohanva teljesíti akaratát, megfeszíti minden idegét és izmát s lerobotolja a ráparancsolt programot. És nap-nap után öröklődnek a fiatal muzsikusi idegei, holtra fátad a teste és romlásba bukik a lelke.

Ilyenformán írja le a szegény, agyongyötört hegedüs mai állapotát — nem talán valamely szenzációt hajszólo újság, hanem a tulajdon bátyja, még pedig a szegény áldozat édesanyjának tudtával és beleegyezésével.

Hát mért nem csapatják el azt a titkárt, mért nem világosítják fel a dolgok állásáról magát a fiatal hegedüst? Mennyivel egyszerűbb volna ez, mint levélben panaszkodni e rendkívüli, párját ritkító eset miatt?

Igaz, de a dolog éppen ezen a ponton rejtélyes és pszichopatikus színezetű.

Hiába iparkodott a csomó ily egyszerű megoldására a bátya és az anya. Közéjük állott valamely láthatatlan hatalom paizsával a Szvangáli-titkár. A fiu nem akarja anyját látni, aki összekuporgatott garasáival nagyra nevelte, taníttatta. A bátyjáról sem akar hallani. Sem az egyik, sem a másik nem férkőzhetik hozzá, mert közéjük áll a mindenható titkár. Hiába írták meg egyszer cseh lapok az egész ügyet: a titkár gondoskodik róla, hogy Kubelik akkor Amerikában járjon. Ördöngös boszorkánymester ez a titkár.

A bátya és az anya most a világ nagy

nyilvánosságához fordul. Megható, könnyűl állott sorokban könyörögnek a jó emberek lelkiismeretéhez, appellálnak az erkölcsi világra. Hogy a fiut szabadítsa meg ez a nagy világ, amely oly sokszor gyönyörködött zenéjében, az ellenállhatatlan Szvengálitól. Hátha a nagy világ hatalmasabb, mint az az egy jöttment ur!

Most először esik meg ilyesmi, legalább eddig még sohasem hallottunk róla. Amikor tetemre hívják a világot egy szegény ifju érdekében, aki még él. Minő megrendítő és megható ultimium refugium!

Ki tudja, lesz-e fogantatja. A pszichopatia fiatal tudomány, eddig hisz az ilyen erős szuggesztió lehetőségében. De ellenmérget még nem talált rá. A Szvengálit még urai a helyzetnek. Hogy csakugyan grasszálnak ilyen alakok, arról már a büntetőjog is tudomást vett. Sőt talán magyar fiskális volt az első a világon, aki a hipnotikus szuggesztió esetét mint jogi esetet vitte a bírói fórum elé. Paragrafus azonban nincs még az ilyen esetre. Igazán csak a nagy világ hatalma, a közvélemény segíthet azon, akiily büvös akarat járma alá kerül.

Szinte úgy látszik, hogy a középker egy fejezetét olvassuk, modern köntösben. És szinte az a látszatja, mintha mégsem lett volna teljesen igaza annak a liberális magyar királynak, aki azt mondta, hogy: De strigis verum, quae non sunt . . .

* *

Budapest, július 29.

BUDAPESTI NAPLO. Július 31-én új előfizetés nyílik a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetés ezen a napon lejár, méltóztatásuk a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

Személyi hírek. Láng Lajos kereskedelemügyi miniszter pozsonyi utjáról ma este a bécsi gyorsvonattal Hollán Ernő miniszteri titkár kíséretében Budapestre érkezett. — Gerenday László a nemzetközi hálóközi-társulat főfelügyelője szabadságát megkezdte, s ez időre a társulat teendőivel Galla felügyelő bizatott meg.

Vilma királynő állapota. Vilma hollandiai királynő már teljesen felgyógyult ugyan, de még nem foglalkozhatik állami ügyekkel. A minisztereket nem fogadja még a királynő, aki szeptember végén fog Hágába visszatérni. A betegsége alatt megnyilvánult részvét nagyon jól esett királynőnek, de legjobban örült egy francia költeménynek, amelyet valami ismeretlen poéta küldött neki. Ez a vers ugyanis a kis Vilmát a világ királynőjének nevezi, azon a címen, hogy az egész világon mindenki szereti őt.

A közoktatási miniszter Béosben. Bécsből jelentik, hogy Wlassics Gyula vallás és közoktatási miniszter ma oda érkezett.

A szultán ajándéka. Konstantinápolyból jelentik, hogy a szultán Tevfik basa külügyminiszternek ajándékozta azt a oszászai konakot, amelyben a basa lakik, Saaid basa nagyvezérnek pedig érdemei elismerésül nagyobb pénzösszeget adományozott.

A Novara káplánja. Bécsből jelentik, hogy ott tegnap meghalt Marocchini Ede volt plébános és a fumei tengerészeti akadémia volt tanára. Marocchini aki nyolcvan éves kort ér el, egyike volt ama még életben levő kevés embernek, aki 1857-59-ben a Novara fregaton a világ körül utazott. Az elhunyt a Novara káplánja volt.

Egyházi kinevezések. A király a Szent-Keresztről nevezett murakeresztúri javadalmas apát-ságot Rosos István síoliki esperesplébánosnak. dr. Vojtovich József eperjesi püspöki papnevelő intézeti tanárt az ottani görög katólikus káptalan tiszteletbeli kanonokjává, Katinisky Géza sátorajauhelyi plébánosot zempléni főesperessé kinevezte.

Vilmos oszász s az olasz flotta-gyakorlatok. Berlinből jelentik, hogy Vilmos német oszász a jövő hó hatodiká és nyolcadiká közt Revalba utazik, hogy részlegyen az olasz flotta gyakorlatain. A cár már augusztus negyedikén érkezik Revalba, ahol nagy előkészületeket tesznek fogadására.

Új kamarások. A király magyarpéterlaki Kőrösi István marosvásárhelyi 22. honvédegyezredbeli századosnak, gróf Szechenyi Lajos és gróf Szechenyi Bertalan szolgálaton kívüli viszonybeli honvédszár hadnagyoknak, gróf Szechenyi Döme, pápai 7. honvédszár ezredbeli tartalékos hadnagyának a cs. és kir. kamarási méltóságát adományozta.

Földrengés. Mint New-Yorkból táviratozzák, tegnap déli 12 óra tájt Nebraska és Jova egy részében földrengéseket éreztek, amelyek azonban nem tet-

tek kárt. A Lompoc-völgyben (Kalifornia) szombat óta három földlökést éreztek. A földön szakadékok támadtak. A lakosság közt nagy az izgatottság.

Samassa érsek közönete. Aranyos-Marót-ról írják: Simonyi Béla alispán Barsvármegye közönsége nevében Samassa József egri érsekhez arany-miséje alkalmából üdvözlő iratot intézett, melyre az érsektől a következő távirat érkezett Kissingenből:

Szülővármegyém közönségének alispán ur által melegen tolmácsolott üdvözlő iratát hálás szívvel vettem s a legbenedb érzellemmel köszönöm. Samassa érsek.

Umberto király emlékezete. Rómából táviratozzák: Umberto király halálának évfordulója alkalmából ma délelőtt 10 órakor a Pantheonban állam-kötségen gyászistentisztelet volt, amelyen a király és a királyné, Margit özvegy királyné, a miniszterek, államtitkárok, a diplomáciai kar a szenátus s a kamara küldöttségei, a legfőbb udvari méltóságok, az állami és községi hatóságok fejei, a hadsereg és a haditengerészet képviselői és számos meghívott vendég volt jelen. A templom közepén ravatal volt felállítva, amelyre számos koszorút helyeztek el. A Pantheon előtt nagy tömeg gyűlt össze. A téren katonaszízesztelgett. A Del Sudario-templomban szintén gyászistentisztelet volt, amelyen a királyi pár, az Annunciata-rend lovagjai és a király polgári és katonai udvara volt jelen. A királyi párt a lakosság tiszteletteljes ovációkban részesítette. Délután 5 órakor az Apostol-téren az egykori Garibaldisták veterán egyesületei és munkás-egyesületek gyűlést tartottak. Az impozáns menet a Pantheonhoz vonult, hogy koszorúkat tegyen le Umberto király síremlékére. Az egész uton nagy néptömeg állott sorokat. A szertartás után a menet a Collégio Romano aulájába vonult, ahol Guarnieri képviselő élénk tetszéssel fogadott emlékbeszédet mondott Umberto királyról. A vidékről érkezett táviratok is jelentik, hogy mindenütt, különösen Monzában, istentiszteletekkel és hazafias manifesztációkkal ünnepelték meg az évfordulót.

Egy főherceg balesete. Bécsből jelentik, hogy Ferdinánd Károly főherceg, a 3-ik számú tiroli vadászrezend parancsnoka fogatával az ezredhadsegéd társaságában tegnap reggel hat órakor Hütteldorfba ment, ahol ezrede gyakorlatozik. Mikor fogata Hütteldorfba ért, lovai a vasutnál egy prűszköl mozdonytól megvadtak s nekimentek a vasuti korlátnak. A korlátot betörték, a kocsit felordult s az egyik ló is keresztülbukott a korláton. Előesett munkások fogták le az ijedségtől remegő lovakat. A főhercegnek s kíséretének, valamint a kocsisnak semmi baja sem történt, csak a lovak sérültek meg s a kocsit rongálódott meg.

Új egyetemi tanárok. A hivatalos lap ma száma három egyetemi tanár kinevezését közli. Mindhárom új egyetemi tanár a kolozsvári egyetemre van kinevezve. Nagy Ernő, aki eddig a nagyváradi jogakadémia volt tanár, a magyar közjog és a köz-igazgatási jog katedráját kapja. Tagja a Tudományos Akadémiának s a magyar közjogról írt kiváló munkát. A növénytanak új tanára lesz Kolozsvárt Lorbas Vince budapesti főreáliskolai tanár, aki a szakirodalomban nagyarányú munkásságot fejtett ki. Kolozsvárt Richter professzor mellett a növény-rendszertan fogja előadni. A Halász Ignác korai halálával megüresedett magyar és összehasonlító finn-ugor nyelvészeti katedra Szilasi Móricnak jutott, az Eötvös-kollégium tanáranak, aki az utóbbi években az ugor filológiai irodalmat sok munkával gazdagította. Cseremis szótára e téren alapvető munka.

Margit királyné a szentföldön. Margit királyné, úgy látszik csakugyan hű marad ahhoz az elhatározásához, hogy egész életét vezekléssel fogja töltetni. A jövő héten a szentföldre utazik.

Steindl műépítész betegsége. Steindl Imre műépítész már hetek óta Grác mellett egy vizgyógyintézetben, Maria-Grimben tartózkodik, ahová ideg-bajának gyógyítása végett utazott. A kiváló professzor már jobban érzi magát és az új országház ünnepélyes átadásánál már részt is akar venni. Ideg-baja összefüggésben volt azokkal a támadásokkal, amelyekkel nemrégiben az új parlament palotát illették a sajtóban és a parlamentben.

Román zsidók Budapesten. Tegnap este Bukarestből 70 román zsidó érkezett a keleti pályaudvarra. Gersch rendőrleltővel nyomban intézkedett, hogy a románok Budapesten ne telepedhessenek meg. A románok még az éjszaka tovább utaztak. Végocéljuk: Amerika.

Egyházkertületi gyűlés Pozsonyban. A dunán-inneni egyházkertületi közgyűlésre egybegyűlt tagok, — mint Pozsonyból táviratozzák, — ma Láng Lajos miniszter és Baltik püspök vezetésével Modorba utaztak az új leányiskola megtekintésére. Pozsonyba való visszakerülésük után istentisztelet volt, melyen Schönwiesner szentgyörgyi lelkész mondott predikációt. Ezután a holnap megnyitandó kerületi gyűlés előértekezlete volt, melyen többek közt Láng, Baltik, Laszkár, gróf Zay, báró Solyomossy és Szontagh vettek részt. Este a Magyar király szállóban ismerkedési lakoma volt.

Orosz egyetemi reform. Oroszország titkos forradalmi, melyeknek borzalmairól csak olykor-olykor jutott el egy hír Európa népeihez, úgy látszik mégis termetek egy-egy jó gyümölcsöt. Oroszországban most az egyetemeket akarják reformálni s európai mintákra akarják berendezni a főiskolákat. Sänger, orosz közoktatásügyi miniszter, a tanári kar legkiválóbb szakembereit most küldi külföldre arval az utasítással, hogy tanulmányozzák ott a tanítási és nevelési rendszert s keressék meg azokat a módokat, amelyekkel Oroszország főiskoláit európai formára lehetne berendezni. Ausztriába, Magyarországra, Németországra, Franciaországra és a Svájcba Budilovits, az orosz közoktatásügyi tanács tagja megy, míg Danevskij tanár, az odesszai egyetem történelem-filológiai fakultásának dékánja Oroszországba és Angliába utazik.

A Petőfi-Társaság és a Kossuth-ünnep. Az országos függetlenségi- és 48-as pártkör Kossuth-ünnepet rendező bizottságának tagja, Pap Zoltán országgyűlési képviselő, mint a Petőfi-Társaság tagja, levelet írt a nyári pihenőjét tartó Bartók Lajoshoz, a Petőfi-Társaság alelnökéhez, melyben ismertette az ünnep rendezésének eddigi tervbevett részleteit. Bartók Lajosnak e tárgyban adott válaszából érdekesnek tartjuk közölni a következőket:

„Szives soraidda sietek megnyugtatólag válaszolni, hogy már egy egész megnyitó-beszédek papírra vetettem Kossuthról, Kossuth Lajos tiszteletbeli tagja is volt a Petőfi-Társaságnak; nem is hasonlít egy a földön senki Petőfihez, mint Kossuth. Mindkettőnek kultusza a legszemből kötelezősünk egy politikai, mint kulturális szempontból. A Kossuth-ünnepélyt mulhatlanul meg kell tartanunk nekünk is; sőt nekünk a legszemből. S nem lehet az magyar ember, a tegeleisől kezdődőleg, aki bármily személyes ürügyet találhasson arra, hogy most félrehúzódjék. Arra törekedjünk, hogy Petőfivel együtt a Kossuth-kultusz is ne csak lenn, az Alkőd népénél terjedjen, hanem ezeket a rideg ormokat, a magyar népsádalom úgynevezett „előkelő világot” is az előt hódolni tanítsuk meg, hadd legyen már egy Magyarországon egy Isten egy kultusz.

Jankó János halála. Dr. Jankó Jánosnak, a tegnap elhunyt fiatal tudósnek holtteste még Borszéken van. Családjá ma este érkezik meg a fővárosba. Abbáziából és akkor a muzeum igazgatóságá együtttesen az özvegygyel intézkedik a temetéséről. Dr. Semayer muzeumi ór ma este érkezik Borszék-füldőre és ha dr. Jankó a fővárosban kívánja családja eltemetni, azonnal haza hozza a holttestet. A temetés így csak 1-én vagy 2-ikán lesz. A halálesetről a Nemzeti Muzeum igazgatóságára külön gyászjelentést ad ki és a temetésen a tisztakar testületileg lesz jelen, amelynek nevében Szalay Imre miniszteri tanácsos, igazgató mond bucsuztatót. A Néprajzi Társaság is képviselteti magát a temetésen és György Aladar másodelnök fog a ravatal fölött beszélni. A Nemzeti Muzeum igazgatóságához ma délelőtt számos részvét-távirat érkezett.

Szláv kiállítás. A szláv elemek immár nyíltan, intézményekben is kifejezésre juttatják egyúvé tartozásukat s így készülnek arra a nagy esatára, amely okvetlen be fog következni köztük s a germán elemek között. Pétevárot 1804-ben nyitják meg azt az első nagyszláv művészeti és iparkiállítását, melynek védnöke Mihajlovics Sándor nagyherceg lesz s melynek az a célja, hogy az oroszok és a többi szláv törzsek közt előmozdítsa a kereskedelmi és ipari összekötést. A kiállításon természetesen részt fognak venni a csehek is, akik mint azt az 1867-ben megtartott szláv néprajzi kiállítás példája mutatja, nem fognak megeledni arval, hogy szláváguk kifejezésre jusson, hanem tüntetésekkel is meg fogják erősíteni, amit amugy is tudnak már Európában, hogy szívük minden rokonszenvével Oroszországhoz szeretnének tartozni.

A martiniquei áldozatokért. A martiniqueiek felszólítására a Budapesti Újságírók Egyesületéhez Kis-Küküllővármegye alispánjától 3 korona 72 fillér adomány érkezett. Ezzel a gyűjtés eddigi eredménye 10.065 korona 75 fillér és 10 frank.

Komáromból 450 koronát kaptunk. Tiszta jövedelme ez az összeg egy gyermek-előadásnak, melyben közreműködtek: Lajos Teréz, Kurozmann Riza, Krausz Jolán, Lajos Ilona, Krausz Sári, Sárkány Ferenc, Ehrenfeld Emma és Tompa Kálmán. — Ugyan-csak e nemes célra Kőbányáról 486 koronát küldtek hozzánk, szintén egy gyermek-színlelőadás eredményét. Közreműködtek ott: Stern Orszike, Krausz Gizike, Adler Béla és Schwartz László.

A bécsi hadi-iskola jubileuma. A cs. és kir. hadi-iskola ez évi október hó végén ünnepli 50 éves fennállásának jubileumát. Ez alkalmából Béosben összejönnek azok a tisztak, akik a lefolyt 50 év alatt a hadi-iskolát élvezték. Illetőleg mint parancsnokok, tanítók, segédítisztek stb. ott működtek.

Új igazgató. A debreczeni felső kereskedelmi iskola ma töltötte be az üresedésben levő igazgatói állást Szajka Gyula tanárral. Az új igazgató nagyműveltségű férfiú és kiváló tanerő, aki mintegy husz év óta rendes tanára az intézetnek.

— **Egy leányiskolai tanár bünei.** Lapunk mai száma már hirt adott arról az aljas merényletről, amelyet a körmendi polgári leányiskola egyik tanára *Mocsári Ignác*, a gondjaira bízott leány növendékek erkölce ellen elkövetett. *Mocsári Ignác* ma már a szombathelyi ügyészség börtönében várja sorsát, mely semmi esetre sem lehet olyan kétségbejött, mint az a sors, mely szerencsétlenül áldozataira várt, kik jobbra tizenhárom és tizenöt éves gyermekek. Az a lelketlen aljasság, mely az iskolában is merénylővé teszi a férfit, megérlelte a szigorúságot és kérlelhetlenséget ezekben a dolgokban. Itt nemcsak arról van szó, hogy beteges szenvedélyek tettek tönkre gyermekeket és családokat, hanem arról is, hogy visszaéltek avval a nagy bizalommal, melyvel a szülők esetlegnek a tanító iránt. Evvel a körmendi esettel beállott a rettenetes példaadások széksége.

Körmeny, július 29.

Mocsári Ignác, a helybeli polgáriskola tanítójáról már régén suttogták, hogy aljas módon visszaél avval a bizalommal, amelyvel a szülők iránta viselkednek s hogy megrontja a gondjaira bízott gyermekeket. Alig került *Mocsári* az iskolához, máris kivetelte hálóját növendékei ellen. A huszonháromeves ember eleinte ajándékkal csábította magához a tanítványokat s ahol az apró ajándékok, kitüntetések, dicsőülések nem használtak, ott szigorú fenytéket alkalmazott. Az iskolának egyik tanára, *Farkas Iván* már régóta figyelemmel kísérte *Mocsári* dolgait. Lassanként meggyőződött róla, hogy mindez, amit *Mocsári* üzemleiről a városban suttognak, csak kis része annak, amit ez a lelketlen ember elkövetett. Terjedelmes följelentést tett tehát *Mocsári* ellen a szombathelyi tanfelügyelőnél, melynek alapján meg is indították a vizsgálatot. A vizsgálat azonban nem derített ki semmit s így *Mocsári* tovább is helyen maradhatott s tovább is folytathatta aljas kedvteléseit. Két év után *Farkas Iván* újabb följelentést tett *Mocsári* ellen. Följelentésében előadta, hogy ez a fenévar a legszámítóbó módon ejtette törbe áldozatait. Kedvenceit bízta meg mindig avval, hogy hozza el lakására az írásbeli dolgozatokat s pontosan meghatározta, hogy mely időben jöjjenek. Ez a följelentés végre kipattantotta *Mocsári* büneit. A vallás- és közoktatásügyi minisztérium, ahova a második följelentés került, sürgősen megindította a vizsgálatot, melynek folyamán tízenegy gyermek vallotta be rettenetes sorsát. Három gyermek az az anyaság előtt áll s nincs kizárva, hogy *Mocsári*nak még több áldozata is van.

Ezek a borzalmas dolgok természetesen szörnyű izgalmat okoztak Körmenyben s a szülők most deputációt küldenek a miniszterhez s arra kérik, hogy a jövőben csakis női tanítókat alkalmazzanak az iskolában.

— **A décsi árvizkárósuutak javára.** A *Hazaftas Ifjak Gárdája* vasárnap augusztus 3-ikán báró *Daniel Tibor* országgyűlési képviselő védnöksége és *Vérsi József* országgyűlési képviselő diszreklációja alatt a budai Fácán összes helyiségeiben művészetiül és táncal egybekötött nyári ünnepélyt rendez a décsi árvizkárósuutak javára. Az ünnepély iránt, amelyben *T. Hadrik Anna*, *Thury Elemér* és *Kállay Lujza*, a budai szinkór jeles tagjai is szíveségből közreműködnek, igen nagy az érdeklődés és közöletünk előkelőségei közül sokan megígérték megjelenésüket. Jegyek még csak néhány napig kaphatók. A rendezőbizottság ez uton felkéri azokat kik tiszteletjegyet kaptak, hogy neves adományaikat még augusztus 8-ika előtt küldjék a *Hazaftas Ifjak Gárdája* (Kerepesi-ut, Elite-kávéház) címére.

— **Az új szőlészeti kísérleti állomás.** Az *Attila-köruton* lévő központi szőlészeti kísérleti állomás kocsinyerő bizonnyit. *Darányi Ignác* földmívelésügyi miniszter még a mult év folyamán telket vásárolt a fővárostól a Trombitás-uton s ott pavilonokat építtett a szőlészeti kísérleti állomás részére. Az építési munkálatokat még a mult hónapban befejezték, most a pavilonok felszerelésén dolgoznak. Ha a felszereléssel elkészülnek, ez év őszén átköltözik az állomás az új épületbe.

— **A Kárpátgyesület közgyűlése.** A magyarországi kárpátgyesület augusztus 3-ikán délelőtt fél tizenegy órakor Tatrakülfölden tartja XXIX. évi rendes közgyűlést, amelynek tárgyszorozata a következő: 1. Előnöki jelentés. 2. Az egyesület 1901. évi zárszámadásának és a számvizsgáló bizottság jelentésének előterjesztése. 3. Az egyesület 1903. évi előirányzatának előterjesztése. 4. Jelentés az osztályok 1901. évi zárszámadásai és 1902. évi előirányzatairól. 5. A muzeumi bizottság jelentése, 1901. évi zárszámadása és 1902. évi előirányzata. 6. A jövő évi munkaprogram megállapítása. 7. A régi Tatrakülföld emlékezete. 8. Határozathozatal a Szilágyi Desző-emlék felállítására nézve. 9. Indítványok. 10. Husz darab földlavi „Frigyes menedékház”-i részjegyek kisorsolása.

— **Főúrbottant autómobil.** *Donnból* jelentik, hogy tegnap *Eodendorf* közelében egy autómobil nekiment a vasúti sorompónak s a sineken explodált. A kocsin lévő két ember veszedelmesen összeégett. A vasúti őrnök sikerült az éppen arra robogó vonatot megállítani.

— **Szerajevo polgármestere meghalt.** *Szerajevo*-ból jelentik, hogy *Kapetanovic* Mehemed bég *Szerajevo* volt polgármestere ma szélütés következtében meghalt. Az elhunyt bég Bosznia legrégebb családjának a feje volt s az okkupáció óta mindig rendületlen híve volt az új rendnek. A király több nagy rendjellel tüntette ki *Kapetanovic* béget. Az elhunyt 1839-ben született Heroeogovinában. Nevelését Mosztárban kezdte meg, ahol arabul, törökül és perzsa nyelven tanult. Huszonöt éves korában lépett állami szolgálatba s kilenc évig volt kajmakan. A szultán ekkor a Nedzsíd-rend III. osztályával tüntette ki. Mind előbbre jutott pályáján s 1876-ban kilépett az állami szolgálatból, *Szerajevo*-ban telepedett le és a híres *Mustafa Babios* pasa veje lett. 1877-ben kinevezte a szultán annak a bizottságnak a tagjává, amelynek az volt a feladata, hogy *Andrássy* reformterveit végrehajtsa. Ugyanabban az évben lett *Szerajevo* polgármestere, s a főváros lakossága elküldte a Midhat pasát nagyvezér által összehívott parlamentbe Konstantinápolyba. Két hónappal a visszatérte után kezdődött az okkupáció. *Szerajevo* bevételétől a község tanácsos lett, majd a kormánytanácsosi címet kapta, s csakhamar megkapta a III. osztályú vaskorona-rendet és a *Ferenc József*-rendet. Irodalmilag is működött, épszt ír, közmondásgyűjteményt adott ki. A *Kapetanovic* nem volt mindig az iszlám híve. Még a XVII. században keresztények voltak. L. Lipót császár emelte őket nemzeti rangra Boszniaiak Szavoyai Eugen által való okkupációjánál szerzett érdemeikért. A XVIII. században megvonták tőlük a nemességet és pedig azért, mert mikor Bosznia végképpen török terület lett megint áttértek az iszlámra és természetesen a többnevelésnek is hódoltak. Ebből az utódokra nézve sok zavar támadt s részben emiatt, részben bizonyára vallási okok miatt fosztotta meg őket az osztrák kormány a nemességtől.

— **Értesítés.** Kaptuk a következő sorokat: A magyar írók segélyegyletének buzgó titkára *Vadnay Károly* elhalálozott, amíg az igazgató-bizottság az ősz folyamán új titkárt választotta, ideiglenesen átveszem a titkári teendőket. Ez idő alatt a iolyamodások és adományok és másnemű iratok hoztam intéződékek a Magyar Tudományok Akadémia postájába, hol minden héten kedddén 10—12-ig személyesen is értekezhetni velem. *Gyulai Pál*, a magyar írók segélyegyletének másodtitkára.

— **A Palizzoló pör.** Az a nagy szenzációkat előidéző monstre-pör, amely Olaszországot hónapokig izgalomban tartotta, úgy látszik mégis csak véget fog érni. A pör tavaly szeptemberben kezdődött a bolognai esküdtszék előtt s eleinte valóságos elfoglatlalt az embereket, akik ott hagyták foglalkozásukat, csak hogy a pör tárgyalásán részt vehessenek. Utóbb az érdeklődés nagyon megcsappant ugyan, de azért a Palizzoló-ügy mindvégig fölcsínzen maradt. Tudvalevő, hogy *Palizzoló* volt képviselőt két bérlygilkossággal vádolták. A vádlevél szerint, ő volt az, aki hat vádolt társát rábírta arra, hogy *Notarbartolo* bankigazgatót és *Miceli* palermói földbirtokot meggyilkolják. A tárgyalás most annyira haladt, hogy a pört valószínűleg a jövő hónap elsejére már befejezik. A tíz hónapi tárgyalás anyagáról egy alkothatunk magunknak fogalmat, ha elgondoljuk, hogy a pör anyaga hetven kötetre rug s hogy eddig öt-százharom tanut hallgatott ki a törvényszék, a tanuk között volt három miniszter, hat szenátor, tízenegy képviselő, négy prelektus, öt rendőrbiztos, tízenkét polgármester. Tíz tanu hamis vallomást tett, úgy, hogy meg kellett ellenük indítani az eljárást, két védőügyvéd együttesen tízenhat napig beszélt. Egy esküd meg halt s kettő megbetegedett. A vádolt időközben lesoványodott megöregedett s megrokkant. Az államnak íelmillió lírájába került az eljárás. Mindezek után még két ügyvéd beszéde s *Palizzoló* védelme van hátra. Végül pedig igazságot tesznek a dologban az esküdtek, ha ugyan lehet igazságot tenni egy olyan szövevényes bűnperben, mely mögött a mafia áll.

— **Titokzatos gyermek.** Pár nappal ezelőtt a VII-ik kerületi kapitányságon megjelent *Karger* Ferencné, egy olmtüzi gyárvezető felesége. Vele volt nevelt leánya, *Mária*, akit az asszony előadása szerint tizenhét éves előtt *Bia-Torbágyon*, egy sirkereszt tövében megtalált egy *Trajan* nevű házál. Ez egy ideig magánál tartotta, majd Olmtübbe vitte rokonához, *Karger* Ferenchez, aki feleségével együtt felnevelte a szép gyermeket. *Karger* né most azért jött *Budapestre*, hogy kikutassa a gyermek anyját. A rendőrségi nyomozás során *Ambrózy Gézáné*, egy ügyvédnek a Kertész-utca 8-ik szám alatt lakó özvegye jelentkezett az ügy reterensénél, *Kisteleky Imre* rendőrfogalmazónál és előadta, hogy a leány az övé. Tizenhét éves ezelőtt Kossuthfalván élő férje, kitől különválva volt, elraboltatta. A rendőrség a rejtelmes ügyben folytatja a nyomozást.

— **Véres osztozkodás.** *Forró* abaujtonamegyei nagyközségben kőboróigányok egy gazda loyait el-

lopták és *Kéty* község felé haladva a cigányok a prédán összevezettek és véres verekedés támadt közöttük. A verekedésnek több súlyosan sebesült áldozata és egy halottja van. Egy oláhoigányt valóságos szét-daraboltak. A törri ocsendőség keresi a gyilkosokat.

— **Elpusztult községek.** A tűz az idén kíméletes, de a természet mindig szedi az áldozatait s ha a tüzek szelleme elpihen egy időre, jön a fergeteg s a jég a magyar határok ellen. Most *Magyar-Régen* község az, amelyet elsöpört a természet ellenséges indulata. *Magyar-Régen* vidékén a napokban irtózatos jégverés volt, amely őt község termését pusztította el egy fél óra alatt. Négyezeröttszáz ember kezébe nyomott koldusbotot a természet haragja s kétszázötven ezer korona kárt okozott. *Magyar-Régen*, *Felalu*, *Alsó-Idecs*, *Orosz-Idecs* községek egész határa és *Lóvér* község határának egy része kopár és kieltlenlő váltzott. A rettenetes vihar tíz házat rombolt szét, tövestől csavarta ki a fákat, a távirda-oszlopokat s a falvak utcáit telezsörtta a háztetők cserepeivel, betört ablakok üvegdarabjaival. A lakosság a szörös értelmében hajléktalanná vált s mint valami nagy betegség után beteg, fáradtan s lerongyolva jár-nak az utakon.

Ennyi nyomor mellett avval a kéressel fordul a magyar-régi körjegyző a magyar társadalomhoz, hogy kegyes és jóságos adományaival segítse újra fölépíteni az elpusztult községek háza-it s nyujtsa egy kis segítséget a végromlásba jutott községek népének. A kegyes adományokat a régi felőljárás főszolgabírájához kell küldeni.

— **Amerikában meggyilkolt magyar orvos.** *Lipcey* Elemér, egy tekintélyes tisztifüredi földbirtokosnak a fia, már ezelőtt vagy tíz esztendővel kivándorolt Amerikába, ahol városi orvos lett *Bronneville*-ben. Megnősült kint a messze idegenben s két gyermeke is született. Mikor az angol-boer háboru kitört, kalandos természetű nem hagyta nyugodni és *Transvaal*ba ment, ahol beállt a boer hadseregbe orvosnak. Ugyancsak a boer háboru kezdetén lemondott a tisztirangjáról *Lipcey* Gábor honvédőhadnagy, a *Ludovika-Akadémia* volt tanára. Lemondását elfogadták s a kalandvágyó ember szintén a boerokhoz ment, ahol több csatában vitézül harcolt az angolok ellen. A spionskopi véres csatában egy angol golyó keresztülfúrta a mellét s a boer tábori kórházba került halálra sebesülve. Orvosa a saját testvére, *Lipcey* Elemér volt, akivel tíz esztendő óta ott találkoztak először a tábori kórházban. A testvérek felismerték egymást. *Lipcey* Gáborról aztán nem szólt a krónika, hogy a bátyja gondos ápolása visszaadta-e életét vagy sem. *Lipcey* Elemér azonban a boer háboru bevégeztével visszament Amerikába és *Houston* nevű városban telepedett meg, ahol nemrég valami politikai gyilkosság áldozata lett. Özvegye két kis gyermekével most utban van hazalelé s a tiszta-füredi kurián egy öreg uri ember epekedve várja már haza a messze idegenben elpusztult két fia helyett a két kis unokáját.

— **A hannoveri sakkturna.** A mai hetedik fordulót tudósítok a következőket távirtozozza: A mai játéknak legérdekesebb pártja a dr. *Olland-Pillsbury* volt: a fiatal amerikai mester zseniálisan finom pozíció-játék segítségével legyőzte ellenfelét. Igen szép partit produkált ma *Cohn* is *Swiderskivel* szemben: vezércselv jászottak, melyben *Cohn* finom és rejtett kombinációval oly hadálásra tett szert, hogy ellenfele kapitulálni kénytelen. Wolf spanyol partit nyert *Bardeleben*től. *Csigorin* könnyen nyert orosz partit *Miest*estől, aki igen gyengén játszott *Gottschel* ügyes kombinációval szint nyert *Popiel*től, akierre csakhamar feladta az orosz megnyjító partit. A mai játéknap négy remist is eredményezett, még pedig a következőket: *Gunsberg* és *Napier* (orosz), *Marshall* és *Janovszki* (vezércselv), *Mason* és *Lewin* (spanyol) és végül *Süchting* és *Atkins* (spanyol). A versenyzők állása a mai hetedik forduló után a következő: *Janovszki* és *Marshall* 6½; *Pillsbury* és dr. *Olland* 4½ (1); *Atkins* és *Mieses* 4½; *Wolf* 4; *Lewin*, *Cohn*, *Gottschall*, *Csigorin* és *Napier* 3; *Bardeleben* 2½ (1); *Swiderski* és *Gunsberg* 2½; *Süchting* 2 (1); *Popiel*, 2; *Mason* 1½.

— **Halál az uszodában.** A zágrábi katonai uszó-iskolában tragikus szerencsétlenség történt tegnap. *Gregoresics* Hinko, báni táblai tanácsosnak tizen-nyolc éves fia, *Juraj*, aki a hetedik gimnáziumba járt, atyjának szemelátára a vízbe fulladt. A fiu most tanult uszni és tegnap kellett volna szabad-uszóvá lennie. Ezért meghívta atyját is, hogy tanuja legyen az uszásban való ügyességének. Alig haladt egy darabig a vízben, amikor egyszerre elmerült és nem került többé a víz színére. Az uszómeister utána ugrott, de nem találta meg többé. Még a holttestét sem sikerült eddig kihalászni a Szávából.

— **Sztrojáné megkerült.** Dr. *Sztroján* József, a mumia-készítő orvos ma délután feleségével együtt megjelent a főkapitányságon s elmondta, hogy felesége, aki tudvalevőleg egy *Szabó* Árpád nevű tordai fiatalemberrel megszökött, bűnbánólag hazatért s ő megbocsátott neki. Dr. *Sztroján* arra kérte a rendőrséget, hogy a felesége ellen az ő hívására kiadott körözölvelet vonják vissza.

— **A berlini botrány.** Szerke Németországban kizárólag a Löhning titkos pénzügyi iktáncsós esetről folyik a szóbeszéd és a sajtó — természetesen a kormányhoz közelálló lapok kivételével — élénken tárgyalja a botrányt. Támadják a kormányt, amely egyenesen ráparancsol Löhningre, hogy mondjon le állásáról, mert nemyasszonya nem rangjához illő. A kormánynak nagyon kellemetlen, hogy kipattant ez a titkos rendelete.

— **A galiciai parasztrájk.** Lembergől táviratozzák, hogy a mezei munkások sztrájkja egyre terjed. Kusiatin körletben 300 földművest és Vityk nevű szocialdemokrata vezérüket letartóztatták. Zortkov körletben 42 sztrákolót börtönöztek be, mert megtámadták azokat, akik nem akarták a munkát abbahagyni. Az idegen aratókat, akiket messze földről hozattak, katonaság őrizi. Tarnopol körletben ismét kiújult a sztrájk. A hatóságok erősen készülődnek, mert vérontástól lehet tartani.

— **Földfedezett bankgyár.** Temesvárról jelentik, hogy a temesgyeji Folyán a csendőrök Friedrich jómódú parasztagazdánál 68 darab hamis huszorkor-nást találtak. A községben több sváb parasztot letartóztattak bankhamisítás gyanúja alatt. A parasztok ellen a temesvári ügyésség folytatja a vizsgálatot.

— **Mérsékeltáru menettérti jegyek.** A magyar királyi államvasutak igazgatóságától kapott értesítés szerint augusztus 15-től kezdve az alábbi állomásokról Krapina állomásra a következő mérsékelt menetdíjak mellett hét napig érvényes menettérti jegyek fogtak kiadni és pedig: Zágráb (MÁV.)-ról II. osztály 8,90, III. osztály 2,60, Zágráb (Déli vasut)-ról II. osztály 3,60, III. osztály 2,40, Zlatár-Bisztricáról II. osztály 2,40, III. osztály 1,60, végül Varasdól II. osztály 6.—, III. osztály 4.—. Azt is közli továbbá az igazgatóság, hogy szeptember 1-től kezdve a máramarossziget-kökényesi viszonylatban a második vonalszakaszú menetdíjak helyett az első vonalszakaszúak fogtak beszédelni.

— **Cigányzene a Telefon Hírműködésben.** Ma este 8 órákor megszólal a Telefon Hírműködés rádiója és este 11 óráig pompás cigánymusika hallható a kagylókön keresztül. E zenévitől 8 óra 15 perckor megszakítást szenved, amikor a berlini tözsdetudósítás és külföldi tözsdék kerülnek felolvasásra; s félétz órákor, amikor az est folyamán érkezett legújabb hírek és távirati tudósítások felolvasása van napirenden.

(x) **Fratelli Delsinger** fiemei és triestri kávé-, tea- és rumbekozati cég Budapest, Ferenciek-terén lévő raktára megnyílik augusztus 1-én.

Kubelik Szvengálja.

Budapest, július 29.

A fiatal hegedűs-csuda, Jan Kubelik különös szenzációknak lett a középpontja. Egy feljajdulás érkezett családjától a nyilvánosság elé, hogy Jan Kubelik nagy veszedelemben van, hogy tönkre megy, elzúlik. Skri van nevű titkára a réme, démona, aki szipolyozza, agyon hajszolja és pedig önsé célból, magához kaparatván jövedelmét, amelyekkel tetszése szerint bánik, még pedig könnyelműen, s tulnyomó részben a börtönben spekulálja el. Titkosztos rábeszéléssel és erőszakoskodással családjától és jóbarátaitól végképpen elterítette a könnyen befolyásolható művészfut és ha valami fordulat nem áll be, akkor végzetes bajba dörtheti ez a megelenedett Szvengáli a nagy, világhírű ifjú művészt. Mindezt Jan Kubelik bátyja, Kubelik Vencké prágai tanító panaszolja el a *Fester Lloyd*-hoz írott levelében. Már megírta a dolgot egy prágai lapba is, de nem elégszik meg ezzel a nyilvánossággal és azért fordul éppen magyar laphoz, mert itt fedezték fel igazában az Újságírók Egyesületének emlékező hangversenyén Jan Kubelik pazar művészetét s a magyar lapok fényes elismerése nyitotta meg számára a világhír útját. A család reményli, hogy intő szövege ilyen módon mégis csak eljut az elszakadt fiúhoz, hogy idejekorán felszabaduljon az átkos varázslól. A lapírókhoz intézett level a következőekben mondja el a feltűnő esetet:

1899. április 8-án O. Malex bécsi hegedűművész az Eisek-kávéházban ülttem Prágában. Kévéssel éljél előtt bemutatkozott nekem egy ismeretlen ur, aki Skri van Gyűának mondotta magát és arról beszélt, hogy Jan Öcsémhez titkári állásért fordult. Mivel ekkortájt éppen azon fáradoztunk, hogy Jan Öcsémnek megbízható titkárt szerezzünk, arra kértem Skri van urat, vegye gondjaiba Jant és bánjon vele úgy, mintha az apja volna. Különösen azt kötöttem a lelkemre, hogy Jan egyetlen kincse a családnak, amely őt a legnagyobb áldozatokkal és fáradsággal öltövelte és tanította. Lelesterem neki, hogyan vonta meg boldogult apánk szájától is a falatot, csakugyan Jan kiképzéséhez a szükséges eszközöket előteremtse. Skri van ur biztosított, hogy a legnagyobb gondoskodással veszi majd általmába Jant s elsősorban arra fog törekedni, hogy a fiatal ember az egész életére vigyázzon, meg ne erőltesse magát, épölni fogja benne az anyja és testvérei iránt való szeretetet és a hangversenyek révén szerzett vagyont híven

kezelni és gyarapítani iparkodik. Jan Öcsémmel s egy ifjúkori barátommal aztán gyalog haza mentünk szülőfalunkba, a Prága közelében lévő Michlebe és megbeszéljük Skri van ur teendőit és a kötelességeket, amelyeket Öcsémnek szemben teljesítenie kell. Igéreteivel megnyert bennünket, bármennyire ellene szólott is szánalmat keltő megjelenése és mikor néhány nap múlva Michlebe jött, hogy anyámnak bemutatkozzék, anyámat komoly aggodalmak bántották Skri van ur kopottas külseje miatt. De mi megnyugtattuk, mert úgy hittük, hogy a kopottas külső is rejthet magában becsületes embert. Másnap megint együtt ültünk Skri van urral az Eisek-kávéházban s akkor elbeszélte nekünk, hogy érettségije van, tökéletesen tud tizenegy nyelvet írásban és szóban, pompásan zongorázik, nagyon gyakran kisérté zongorán nyilvános hangversenyen Ondri csek Ferencet, sokat utazott Oroszországban és másutt s éppen írja az emlékiratait, hogy megmutassa, hogyan kell eljárnia egy impresszáriónak, hogy előhoz jusson. Akkor elhittük ezeket a dolgokat, később, fájdalom, mind valótannak bizonyultak. A cseh nyelven kívül semmiféle nyelvetsem beszél, soha Oroszországban nem volt, a hangjegyeket sem ismeri. Mégis befonthatott bennünket, s a gyanus külseje miatt sem aggdóttunk, gondoltuk, geniális emberek nem törődnek a külsejükkel.

Igy történt, hogy Jan Öcsém 1899-ben Skri van védelme alá került. Ugyanakkor kezdődött a cseh hangversenykörút, amely a prágai Rudolfinumban ért véget, amely után Skri van ur, egy emlékszem, mintha ma történt volna, oda jött a Chodera-étterembe hozzá, s kijelentette, hogy ha a szezon csak egy kissé kedvező lesz, a dícsőségek névvel és babérral együtt ötvenezer forintot hoz vissza. Arra a körútra gondolt, amelyre Kubelik Magyarországon, Romániában, Ausztriában és Csehországban készült 1899-ben és 1900-ban. Es az eredmény mi lett. A magyarországi körút tizezer forintot adóssággal végződött egy Guarnieri-hegedűért, amelyet Jan 1900. tavaszán Budapestben Pliát hegedűkészítő közvetítésével Krancsevics hangversenymestertől vásárolt. Már akkor nyilvánvaló volt, hogy a titkár ur nagyon tévedt a számításaiban.

De Skri van fájdalmas sebet ütött a családonkon is. Mesterkedéseivel annyira vitte, hogy Jan Öcsém csakhamar megszüntette minden üzsékkötést a családjával és előbbi barátával. Skri van ur módját ejtette annak, hogy távol tarssa mindazoktól a jó embereitől, akik idegeinek a kímélését ajánlhatták volna neki. Mint vadat hajszolta koncertőr koncertre, csakugyan minél nagyobb vagyont harácsoljon össze, éppenséggel nem törődve azzal, hogy ez a lélekölő munka a ő álsátaja az egészségéért.

Már 1900-ban elvitte magával az alig husz éves Jant a szülőföldjére, noha jóakáru barátja Brosche Anna asszony meghívta családijához az Alpese közé, s mestere Selek is meghívta magához, hogy a hangverseny-körút fájdalmaiktól kipihenje. Ezt mind csak azért tette, hogy távol tartsa tőle mindazokat, akik a szemét felnyitnák volna az ő gazdálkodását illetőleg. A vakáció után ugyszólván egy pillanatra visszatért Jan Prágába a családi körébe, de Skri van valósággal kitepte anyja karjai közül és fogadóra vitte, holott otthon hal szépen butorozott szoba állott a rendelkezésére. Skri van ezt azzal okolta meg, hogy nem felel meg egy olyan művész méltóságának, mint a milyen Jan, hogy akár csak egy órára is anyja lakásában maradjon. Az 1901-iki második vakációt is Skri van urnál kellett töltenie Jannak. A titkár ur nem engedte meg, hogy Jan anyja csak egy pillanatra is kibeszélhesse magát a fiával. Skri van ur mindig ott volt a sarkában és megint csak hotelben szállította el.

Amerikából való visszatérése után Skri vanna ugyanakkor égette a talpát Prága földje, mert lehetetlenség volt kikerülni Jan családját, amely azt tanácsolhatta volna, hogy kérjen már számadást a három esztendőről és legyen óvatos a Skri vanna való szerződések megkötésénél. Ezért azt ajánlotta Jannak, hogy menjenek Drezdába, ami meg is történt. Így történt, hogy Jant az anyja megint tíz hónapig nem látta és hiábavaló volt minden, hogy Skri vanna való viszonyáról kelő felvilágosításhoz jussunk. Példátlan eset az, hogy egy családnak így a nyilvánossághoz kell fölébeznie, hogy visszakapassa a fiút, a testvért. De nemesak a családjától, hanem minden jó emberétől, volt mesterétől, Selek-től, Dunkel Norbertől, volt impresszáriójától is elidegenítette őt Skri van ur. Es hogy hogyan nyilatkozott Skri van Jan Kubelik művészetéről és róla magáról, arra elég a következő. „Jan Kubelik,“ mondotta egyszer, „versenyparipa, amelyet a tréner-jének sohasem szabad elveszítene egy pillanatra sem a szeme elől, s amíg én tartom a kantárszart a kezemben, addig győznie is kell.“ Mas alkalommal így szól: „Jan Kubelik spanyol grand, előtte közömbösnek kell lennie, hogy egyetlen éjszaka veszítheti el egész vagyonát a ruletten, mert megmarad neki a

hegedűje és művésze és azzal milliókat hajt fel, ha jó titkárja van.“

Talán kinyithatók ezekkel a sorokkal Öcsém szemét. Családjának és hozzátartozóinak minden kérése hiábavaló volt. Helyzetének leltárása badd mutassa meg neki, hogy milyen veszedelemben van. Talán magához tér s kiszabadítja magát titkáriának a szuggesztíója alól.

Öngyilkosok napja.

— A Budapesti Napló tudósítójától. —

Budapest, július 29.

Olesó lett az emberélet nagyon; ma ismét egész sereg öngyilkosságról és eltűnésről számol be a rendőri krónika. Ha végignézzük az öngyilkosok listáján, talánunk benne tőzsdébizományost aki egy kis differencia miatt dobta el magától az életet főpénztárnokot, akinek nem volt rendjén a számadása, szerelmes jogászgyereket, családott szobaleányt. Elkeseredett pincért és egész sereg mesterlegényt. Az életkor is éppen ilyen nagy differenciát mutat, mint a társadalmi állás mert a 8 esztendő gyerektől az 52 éves férfig megtaláljuk az életkornak mindegyik skáláját. Az öngyilkosságok neve is nagyon változatos, szerepel itt a finom, Mannlicher-golyóval löltött angol revolvértől a kötélén át egészen a marólugig mindenféle neve a gyilkos eszközöknek. A mai nap megdöbbenően sötét krónikája a következő.

(A tőzsdé áldozata.)

Nagy feltűnést keltett a tőzsdén az a hír, hogy egy vagyonos ember híreben álló gabonabizományos eltűnt. A szerencsétlen ember elvesztette a vagyonát; nem tudta fizetni az üzleti kötései által támadt nagy differenciákat és ma reggel kocsin a Hűvösvölgybe ment, ahol öngyilkossá lett. Az eltűnt gabonabizományos Salzberger Rezső. A 27 éves fiatal ember három évvel azelőtt nyitotta meg irodáját a Nádor-utca 17. szám házában. Akkor vagyonos atyjától, Salzberger Náthán bars-megyei földbírókostól 160 ezer korona készpénzt kapott, hogy üzletét vezethesse. Salzberger fényes garzon lakást tartott és pazarul bánt a pénzzel. Egészen a legutóbbi időkig semmi baja sem volt az üzletében, volt elég pénze, hogy a veszteségeit pótolja. Most azonban teljesen tönkre ment. A telen még angazsmákat kötött több gabonakereskedőcéggel, amelyeknél nagy differenciák mutatkoztak. Salzberger a differenciák egy részének nem tudott megfelelni úgy hogy a hét végén 120 ezer korona differenciája maradt rendezetlenül. A szerencsétlen ember mindent elkötvetett, hogy ezt az összeget előteremtse, de nem sikerült. Ma reggel 9 órákor eltávozott a Nádor-utca 17. szám alatt lévő lakásáról. Déli fél tizenkettőkor egylovas bérkocsi állott meg a ház előtt és a kocsi egy levelet adott át Salzberger könyvelőjének, Berger Károlynak. A levélben a következők állottak:

E konflis megmond mindent. Leszámoitam mindennel. Mikor e sorokat megkapják, halál tá magyok. Salzberger Rezső.

A bérkocsi elmondotta, hogy Salzbergert a Hűvösvölgybe vitte, ahol a Schiller-léle vendéglőnél szállott le. A levéllel Bálint nevű szolgálja és a könyvelő nyomban a rendőrségre ment. Salzberger vőlegény volt. Régtóta udvarolt Frank Rudolf gabonakereskedő leányának, Mariskának, aki viszonyzat érzelmeit Frank Rudolf, az apa azonban sehogysem akart beleegyezni a házasságba s csak hosszas unszólásra, leányának könyörgésére adta beleegyezését ezeldt hét hónappal. Az eljegyzés akkor meg is történt. Az apa azonban nem tudott beletörődni abba a gondolatba, hogy leánya Salzberger felesége legyen, s mindent elkötvetett, hogy leányát jegyeséből kiábrándítsa. A legutóbbi napok alatt Salzberger üzletében nagyobb differenciák támadtak. Frank ezt megtudta, uabb kísérletet tett régi terének megvalósítására, az eljegyzés felbontására. Hogy mily eredményt ért el leányánál, az gyanítható a ma délelőtti történetből.

Az öngyilkossá lett Salzberger Rezső holttestére egy kiránduló társaság akadt rá a nagykovácsi erdőben. Mellette hevert kis, valódi angol buldogg-revoivere, amely Mannlicher-golyókkal volt megtöltve. A szerencsétlen ember jobb halántékán lötte magát s a golyó a feje tetején jött ki s azután egy fába üröddött. Bal kezében egy kis cédula volt a következő felirással: Salzberger Rezső vagyok, lakásom Nádor-utca 17.

A holttest feltalálásáról értesítették a rendőrséget, amely két tanut vitt magával az agnoszkálásra. Az egyik tanu Krausz Adolf szekerész-önkéntes volt, aki nemrég még az öngyilkos Salzberger alkalmazottja volt, másik tanuként pedig Batiz Bálint, Salzberger szolgája szerepelt.

Az öngyilkos tárcájában 114 korona 75 fillért találtak. Ezenkívül ott volt a menyasszonya arképe, két névjegye, egy 12.000 koronáról szóló váltó, ame-

lyet a múlt héten váltott ki Salzberger az angol-osztrák banktól. Ezenkívül két levél volt nála. Az egyiket a következő címzésre van:

— *Frank Mariska kisasszonynak, saját kezébe adandó.* A másik levél bátyjának, Salzberger Józsefnek szól Simonyba.

Az öngyilkossá lett Salzberger holttestét behozták a Nádor-utcában lévő lakására.

(Öngyilkos főpénztárnok.)

A fővárosban működő általános munkásbetegsegélyező pénztárban nagy volt ma az iedelem. Dél előtt tizenegy óra tájban az a hír érkezett oda, hogy *Ludwig Ferenc*, az intézet főpénztárnoka ma délelőtt Szent-Endrén lévő lakásán agyonlőtte magát és meghalt. A hír nagy megdöbbenést keltett, mert mindjárt arra gondolt mindenki, hogy a főpénztárnok öngyilkossága a pénztárban most folyó vizsgálattal van összefüggésben. Semmiféle egyéb magyarázatot nem találtak arra nézve, hogy mi vihette a még javakora-beli, jó módú embert a végzetes elhatározásra.

Délelőtt féltizenegy órakor érkezett telefonon a hír a munkás-pénztár helyiségébe, hogy *Ludwig Ferenc* főpénztárnok délelőtt tíz óra tájban agyonlőtte magát. A pénztárban hat nap óta hatóságí vizsgálat folyik. Két kereskedelmi miniszteri számvetésügyi tisztviselő van megbízva a vizsgálattal. *Hegedűs Sándor* volt kereskedelmi miniszter ugyanis a múlt esztendőben elrendelte, hogy az országban lévő összes betegsegítő-pénztárakat vizsgálják meg. Ezt a vizsgálatot az általa tervezett, a betegsegítő-pénztárakra vonatkozó reformok érdekében rendelte el a miniszter.

A múlt héten a kerületi betegsegélyező-pénztárak vizsgálatát befejezte a két miniszteri tisztviselő s hat nappal ezelőtt megkezdődtek az általános betegsegítő-pénztár vizsgálatát. Tegnapig jól ment minden, a könyvek rendben voltak; tegnap délelben azonban egy 6000 koronás különbséget találtak, amely kétszer volt elkönyvelve. Ez a pénztárral szemben 6000 korona hiányt jelentett.

Senki sem gondolt arra, hogy a 6000 korona tényleg hiányzik a pénztárból. Amikor a 6000 korona hiányt felfedezték, *Kürschner* Jakob titkár abban a nézetben volt, hogy az egész csak könyvelési hiba lehet. Ugyanez volt a nézete magának *Ludwig Ferenc* főpénztárnoknak is. Ő mindjárt kijelentette, hogy a hiányért anyagi felelősséget vállal; de egyszersmind újabb revíziót kért, hogy egész határozottsággal konstatálható legyen, hogy honnan származik a pénztárban az a tekintélyes differencia. A hivatalos óra akkor már lelet és az újabb revíziót a két miniszteri tisztviselő ma délelőtre halasztotta. Ma reggel azután mindenki megjelent az Általános Munkásbetegsegélyező-Pénztár helyiségében, csak *Ludwig Ferenc* főpénztárnok maradt távol. Elmaradása mindjárt feltűnt a vizsgálatot vezető két miniszteri tisztviselőnek; a pénztár többi hivatalnokai azonban kizárták tartották, hogy a tegnapi differencia miatt maradt volna el *Ludwig*, azt hitték, hogy hirtelen beteg lett s azért maradt otthon. Nem is nagyon nyugtalanzkodtak miatta; annál nagyobb volt tehát a megdöbbenés, amikor féltizenegy óra tájban azt jelentették telefonon Szent-Endréről, hogy *Ludwig* elég egy fél órával ezelőtt önkézevel véget vetett az életének.

Az öngyilkos főpénztárnok már régi idők óta Szent-Endrén lakik. Vagyons embernek ismerte mindenki. Szent-Endrén két szép háza van; ezek közül az egyik — amelyben családjával lakott — a főúton van. Ezen kívül annak földjei s egy nagyobb-szabású, szépen, modernül berendezett méhészete, amely szintén tekintélyes jövedelmet hozott. *Ludwig Ferenc*, aki 52 esztendőes ember volt, kétszer nősült. Első felesége, akitől egy felnőtt fia van, pár esztendővel ezelőtt meghalt. *Ludwig* nemsokára újra megnősült s második házasságából egy kis leánya született aki most másfél esztendő.

Ludwig Ferenc tekintélyes ember volt Szent-Endrén, ahol meglehetősen nagy szerepet játszott. Nagyon szolid, reális gondolkozású ember volt, legalább ennek ismerte mindenki s e mellett mindenki tudta róla, hogy tekintélyes vagyona van. Boldog családi életet élt s úgy feleségét, mint gyermekeit nagyon szerette.

Az öngyilkos főpénztárnok mindennap bejárt Szent-Endréről a hivatalába, ahonnan nagyon ritkán maradt el. Tegnap délután két órakor ment el a hivatalából s egyenesen hazament Szent-Endrére. A délutánt jó hangulatban töltötte el s még este is jókedvű volt a vaosoránál. Tizenegy óra tájban fektült le és ma reggel nyolc órakor kelt fel nagyon nyomott hangulatban. Mikor a felesége látta, hogy nem megy be a rondes időben a fővárosba, kérdést intézett ez iránt hozzá:

— Nem megyek ma be a pénztárba, — mondta feleségének — nem érzem jól magamat.

Családjá a levertségen kívül egyebet nem vett

észre rajta és senki sem gondolta volna még akkor, hogy milyen sötét tervekkel foglalkozik.

Tíz óra előtt *Ludwig* bement a hálószobába, ahonnan pár perccel később hatalmas dörgés hangzott ki. Felesége kétségbeesve rohant be a zajra a hálószobába s ott találta a szerencsétlen embert a pamplagon, nagy vértócsában. Szájából csak úgy ömlött a vér. Mellette volt a revolver, amelylyel a szájába lőtt. Röggtön orvost hívtak hozzá ez azonban már csak a halálát konstatálhatta.

Kürschner Jakob, az Általános Munkásbetegsegélyező Pénztár titkára a vizsgálatot vezető két miniszteri tisztviselővel az öngyilkosság bírere azonnal kiment Szent-Endrére, hogy zárlatot vétesse az öngyilkos vagyonára.

A pénztár egy könyvnyomtatás hiányra vonatkozólag kijelentte, hogy mindeddig semmiféle pozitív adat nem merült fel az állítólagos hiányra nézve, a biztosítási zárlatot pedig csak óvatosságból kérték. Az öngyilkosnak, aki 17 év óta állott a pénztár szolgálatában, a pénztár közlése szerint is tetemes vagyona van.

Holnap a miniszteri kiküldöttek folytatják a munkás-pénztárban a vizsgálatot.

(Életuntak.)

Hell Ferenc esztergomi születésű 62 éves törvénytudói szakértő ma délelőtt az Arany-János-utca 16-dik számú lakásán felakasztotta magát és mire észrevették, meghalt. Levelet hagyott hátra, amelyben azt írja, hogy több olyan könyve veszett el, amelyekben fontos törvénytudói szakvélemények voltak feljegyezve. Ezeket a törvénytudókhoz kellett volna benyújtani. Mintán azonban az adatokat nem tudja újból megszerezni, öngyilkossá lesz. — *Föck* Agostonné született *Frank* Sarolta, nagykárolyi születésű 30 éves oseléd a Hárs-utca 55 számú földben marólugot ivott. A Rókusban apólják. — Maróluggal mérgezte meg magát *Háriska Polkán* Lajos bádósgatanonc is a Fecske-utca 27-ik számú lakásán. Veszedelmes belső sérüléseivel a Rókus-kórházba szállították. — A Dunába ugrott a Margithidről egy ismeretlen nő. A hidon egy szalmakalapot hagyott. Személyazonosságát nem lehetett megállapítani. — A *Ferenc* József-hidről *Rénes* Vendel geszti születésű 25 éves cipészegéd ugrott a Dunába. Egy rendőr meg két balázsgény azonban egy csolnakon utána-eveztek. Az öngyilkos előllet valóságos harcot kellett vívniök, hogy megmentse az életet a mindenáron halni vágyó legényt. A parton nagy tömeg ember nézte végig a küzdelmet és a bátor életmentőket megéljenezte. Az életuntat a Rókus-kórházba szállították.

(Éltüntek.)

A rendőri sajtóiroda ma éjszaka a következő tíz ember eltűnéséről ad hírt: *Pető* István 8 éves tanuló, *Németh* József 26 éves pinócér, *Breuer* Lajos 21 éves joghallgató, *Hatvan* József 16 éves kártyoslegény, *Horváth* Károly 13 éves tanuló, *Kösa* Ferenc 23 éves joghallgató, *Szimics* István 25 éves betűszedő, *Majros* Gyula 16 éves péktononc, *Hauptmann* Józsefné született *Eukovina* Mariska 35 éves asztalossegéd neje és *Richter* Ferenc 13 éves lakatos.

Amit nem is tudtunk.

— Jelenet. —

A buenos-ayresi kiküldött el volt ragadtatva a mi vízvezetékünkön. Ugyanúgy egy gráci és egy morva kiküldött és jóva állam megbízottja.

Az igazgató: Csak küldje el a lapoknak.

A titkár: Igenis.

Az igazgató: Irjon csak meg mindent, írja csak bele, hogy a lapok számarak, a szakértők számarak, a tanács számar és az egész publikum számar.

A titkár: Igenis.

Az igazgató: Irja bele, hogy a külföldi szakértők el vannak ragadtatva a vízvezetékől. Kitérőtök a szájukat, mikor meglátták.

A titkár: Igenis.

Az igazgató: Irja bele, hogy amikor a buenos-ayresi ember meglátta. kisebbrangú gutaütést szenvedett az irigységtől. Pedig ez szakértő. Irja bele, hogy a gráci rektor megrepred két helyen, a morva szakértő többször egymásután elájult, jóva állam megbízottja pedig ötször megfordulván saját tengelye körül, hanyatessét, s meghalt e szókkal: „A pesti vízvezetékét látni és meghalni!”

A titkár: Igenis.

Az igazgató: Irja bele, hogy a buenos-ayresi ember álkulccsal a lakásomra lopózott és el akarta lopni a terveket. A gráci rektor revolvert szegzett a mellének és úgy akarta tőlem kizarolni a rajzokat. A morva szakértő éjjel, élesre lent késsel várt a filatorni gátnál és le akart szurni, hogy így hatalmába

kerítse a titkos iervrajzokat. Jóva állam képviselője pedig, aki meghalt, szegény, egész vagyonát rámhagyta azzal a kikötéssel, hogy azonnal Jávába küldjem a pesti vízvezeték leírását.

A titkár: Igenis.

Az igazgató: Mindezt ereszze föl valami szellemes szöszben.

A titkár: Igenis.

Az igazgató: Küldje el az összes lapoknak.

A titkár: Igenis.

Az igazgató: A külföldre is.

A titkár: Igenis.

Az igazgató: Most pedig távozzon. Előbb azonban... ejnye, de szomjas vagyok... igyunk meg egy pohár vizet.

A titkár (kitörő önérettel): Azt nem!

— o. —

FŐVÁROS

(*) **A Népszínház nyugdíjalapja.** A főváros a Népszínház nyugdíjalapjának évenként hateraz korona szubvenciót adott. A szubvenciót a közgyűlés 1892-ben tíz évre szavazta meg. A nyugdíjintézet vezetősége arra kéri most a várost, hogy a szubvenciót állandósítsa, vagy legalább újabb tíz évre szavazza meg. A népszínházi bizottság a kérelem teljesítését javasolja, mert ha a főváros a szubvenciót megtagadja, a nyugdíjintézet válságos helyzetbe jutna.

(*) **A Hűvösvölgy fejlesztése.** A hűvösvölgyi ház-nyaraló- és telekajajdonosok tegnap este népes értekezletet tartottak, ameyen elhatározták, hogy nagy egyesületet alakítsanak a Hűvösvölgy fejlesztése érdekében. A lakosság szaporodását most erősen akadályozza hogy a telkek minimuma még mindig 1000 □ öl, ami a középmező részére az ott letelepedést szinte lehetetlenné teszi stb. Az új egyesület elnöke lett *Kadocza* János, első alelnök *Palóczy* Antal és titkár *Zlinszky* János.

SZÍNHÁZ, ZENE

** **A Fővárosi Nyári Színházban** holnap, szerdán lesz a szépenéni *Édes lányka* operettnék 13-ik előadása. A népszerű operette holnap előadására iránt a közönség körében nagy az érdeklődés. *Fényes* Samunak *Kuruc Feja* *Dávid* drámája a jövő hét két estéjén kerül színre. *Raskayn* szerepét *Haraszi* Hermin a Vigszínház művésznője fogja játszani, aki ezt a szerepet a Vigszínházban a tavasszal nagy sikerrel kreálta.

** **Előadás állástalan színészek javára.** Mozgalom indult meg tudvalevőleg arra, hogy október 5-én a kenyér nélkül maradt színészek javára egy jótékony előadást rendezzenek. Budapest székesfőváros tanácsa 120467/1902—VII. szám alatt kelt végzésével *Erdélyi* Marietta és *Gizella*, valamint színész-éredktársainak megengedte, hogy október havában, mikor már *Kreosányi* befejezte működését, a budai színházban színelőadásokat tarthassanak a fontos jelzett célra.

** **Beírás a színészközlőbe.** *Rákosi* Szidi aszszony nyilvánossági joggal fölruházott színészközlőjében, (VIII. Kerepesi-ut 29.) mely az elmúlt évben töltötte be főnállásának tizedik esztendőjét, szeptember hó 10-étől 15-éig tartanak az új iskolaévre szóló beiratkozások. Az iskola szeptember 10-én nyílik meg; az első évi tölgyamra jelentkezők 10 vételei vizsgálata szeptember 17-én lesz. A jövő év újítást is hoz az iskola elébe: az eddigi két évi kurzust az igazgató egy harmadik osztályal bővítette ki.

** **Csokonay-színház.** A debreczeni Csokonay-kör tegnapi ülésén elfogadta *Makó* szinigazgatónak azt az indítványát, hogy a városi színház Csokonay-színház legyen. A kör válaszmánya ez iránt beadványt intéz a városi tanácshoz. Az eszmét mindenütt nagy lelkesedéssel fogadják.

** **Színészársulat és daltársulat.** Kaptuk a következő panaszos sorokat:

A *belügyminiszter* egyre adja ki a színészet védelmére rendeleteit, ki tehát róla, ha a hatóságok nem respektálják. amire eklátás péidát adott ismét *Kispest* község előjárójának. *Kispesten* ez idők szerint *Szabadhegyi* Aladár jó szervezett színtársulata tart előadást mesés helyekkel, mert egy bérlit tizenkét estére öt korona, vagyis huszonegy krajczár egy korszéjegy. Megirigyelet ezt a fényes helyzetet egy zengertrup és az is felütötte a sátozt. A direktor megijedt s tutott fűhöz-lához, de a miniszteri rendelet, mely az ő védelmére szól nem ösmerték el. Végre *Séley* miniszteri tanácsoshoz fordult, aki elfogadva indokait, különösen a munkásnépre való tekintettel, sürgőnyileg intézkedett, hogy az előadások beszüntessenek. De *Kispest* előjárósága nem azért hatóság, hogy végrehajtsjon egy miniszteri rendeletet, mert a reggel sürgőnyileg érkezett, rendelet dacára az igazgató minden utánjárásának, még másnap sem volt végrehajtsva s a zenger-trup markába neveten áll odább. — Sok ily jóakaratu hatóságot adjon az Isten a színészetnek, akkor bizonynyal soká fog élni.

**** Vidéki színházak.** Gyöngyi Izsó, a Vigszínház és kolozsvári Nemzeti Színház volt népszerű tagját, Nádaszy József, a pécsi Nemzeti Színház igazgatója társulatához szerződtette. Az amagyi is kitűnő tagokból álló társulat Gyöngyiben kiváló erőt kapott. — Siófokon lép fel esütörtökön Kunhegyi Miklós társulatánál Föld Mátyas a fővárosban annak idején óriási sikert aratott Trilbyk című kacagató bohózatában. A siófoki nyaralóközönség érdeklődéssel várja a fellépést.

Nyilttér.

50.000 korona

Pozsonyi Kiállítási Sorsjáték

főnyereményének értéke.

Sorsjegy ára csak 50 fillér.

VAVAVAVA Húzás szeptember 21-én. VAVAVAVA Sorsjegyek kaphatók minden sorsjegyzárláselőkelően, valamint a BUDAPEST, V. Kiállítási Sorsjegy Irodában Nádor-utca 10. Vízszintadók kerestének.

KRISTÁLY

Gsászár-fürdő

nyári és téli gyógyhely

Prospektus ingyen és bérmentve.

Budapest. Előrángó kénos hővizű gyógyfürdő, paratlan gyógyúszó, legmodernebb iszapfürdőkkel, pompás asványvizesúszóakkal, kő- és kádifürdővel, 200 kényelmes lakosztóval. A legrészletesebb kezelés.

(Az e rovat alatt közöltneknek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

SPORT

*** Kottlingbrauni versenyek.** A mai második nap sportja a várakozáson felül jó volt. A mezőnyök meglehetősen voltak, csak a látogatottság nem mondható kielégítőnek. A nap főversenye az 5000 koronával díjazott *Urlovások versenye* volt, melyért 7 ló pályázott. Keresett kedvenc volt e futamban Oserháti melynek vezénylete Szemere századosra volt bízva, de csak harmadik tudott lenni Rumbold és Inroyable mögött, melyek fej-fej mellett vágattak el a ósárikára előtt. Csinos kis kvótával örvendeztette meg csekély számú híveit a gátversenyben Eitel Prokop, amennyiben 17-es helykötőt 50: 887-et fizetett. E versenyben baleset is történt. Bieta elbukott és lovasát, Shejbalt maga alá temette, aki beelő sűrűségeket szenvedett. A versenyek részletes eredménye a következő:

I. Eladók háromvesek gátversenye. Díj 1800 korona. Távoiság 2400 méter. Gróf Trautmannsdorff L. Axotmja (Lawton) első, herceg Taxis E. Godiche (Williamson) második, gróf Meran F. Eitel Prokopja (Morton) harmadik. Azután Arlesienne, Nyájas II., Anisette II., Fizesz Fahr'dahin, Bieta. Totalizátor: 10: 20. Helyreigodások: I. 50: 71, II. 50: 101, III. 50: 867.

II. Nyeretlen kétvesek versenye. Díj 2000 korona. Távoiság 1000 méter. Hg. Paiffy Torpedója (Bonta) első, gróf Festetics T. Donaldja (Taral) második, Dreher A. G. Durja (Cleminson) harmadik, azután: Kapus, Caserta Minnesota, Miniu. Totalizátor: 10: 64. Helyreigodások: I. 50: 100, II. 50: 105, III. 50: 105.

III. Eladók-handicapja. Díj 2000 korona. Távoiság 1600 méter. Gróf Trautmannsdorff L. Petronellja (Barker) első, Péchy A. Oszója (Bulford) második, báró Harkányi J. Olgája (Russel) harmadik. Azután: Catcher, Suave. Totalizátor: 10: 76. Helyreigodások: 50: 199 és 185.

IV. Urlovások versenye. Díj 5000 korona. Távoiság 2000 méter. Egyedi L. Rumboldja (Brook) első, báró Harkányi J. Inroyableja (Reimer) második, Világhy Gy. Cserháti (Szemere) harmadik, azután Kramach, Wawel, Kúzdó, Jouak. Totalizátor: 10: 78. Helyreigodások: I. 50: 91, II. 50: 78 és III. 50: 63.

V. Kétvesek handicapja. Díj 2000 korona. Távoiság 1000 méter. Gr. Trautmannsdorff L. Frag'niht-ja (Winton) első, Dreher A. Testa-ja (Russel) második, gróf Henckel A. Marietta-ja (Baines) harmadik, azután Mongolin, Heidensohuss, Maud. Maga. Totalizátor: 10: 151. Helyreigodások: I. 50: 287, II. 50: 116, III. 50: 107.

VI. Akadályverseny Handicap. Díj 3000 korona. Távoiság 3200 méter. Mauner V. Tokaja (Poole) első, dr. Haber L. Bakatorja (Moran) második, gróf Pejacevich Néha-Néhaja (Sinn) harmadik. Azután: Széttől, Rozmaring. Totalizátor: 10: 20. Helyreigodások: I. 50: 63, II. 50: 72.

VII. Galfabreni díj. Díj 3000 korona. Távoiság 1600 méter. Gróf Henckel A. Coppelmeisterje (Bal-

nes) első, Capt George Belvedereje (Bonta) második, báró Springer G. Tétovája (Michaels) harmadik. Azután Agrette. Totalizátor: 10: 24. Helyreigodások: I. 50: 63, II. 50: 82.

***. A Steward Cup.** Goodwoodban ma futották le a *Steward Cupot*, amelyben a favorit *Le Blizon* vereséget szenvedett. Az eredmények:

Steward Cup. Díj 8000 sov. Távoiság 1200 méter. *Mauvevin* (Lewis) első, O'Donovan Rossa (Dicon) második, Master Willie (Boardman) harmadik, azután: Sundridge, Lord Babs, Le Blizon, Watter Shed, St. Quintin, Game Chick, Loch Doon Doctrine, Star of Hanover, Blue Peter, Goldrusch, Engineer, Selmartin, Portcaullis, Royal River, Mimicry, Aggressor, Doascherry, Speculator, Maund. Két hosszszal nyerve, három hosszszal harmadik. Fogadások: 10:1 6:1, 20:1.

TÖRVÉNYSZÉK

§§ **Eltételt jegyző.** A szegedi törvényszék tíz napig tárgyalta *Dörner Béla* horgosi jegyző bűnügyét. Dörnert hét rendbeli hivatalos sikkasztásért, tíz rendbeli magánosok kárára elkövetett sikkasztásért, tizenegy közokirathamisításért, egy magánokirathamisításért és egy csalásért öt évi fegyházra és nyolc évi hivatalvesztésre ítélték.

§§ **Éttlen pénztárnokok.** *Madarász Viktor*, az ismert nevű festőművész, akinek az Arany János-utcaiban rózműúru kereskedése is van, pár hónappal ezelőtt lejelentést tett *Walner Keresztély és Zsák Agoston* nevű pénztárnokai ellen, hogy 20—30 ezer forint erejéig megkárosították. Ez ügyben az ügyesség indítványára nemrég tartottak ítéltárgyalást. A védők, ifjabb dr. dombovári *Schulhof Géza* és dr. *Gál Jenő* a tárgyalás elnapolását kérték azon az alapon, hogy nem nyert beigazolást, ki mennyit sikkasztott, valószerűsége, hozzávetőleges megállapítások alapján pedig ilyen súlyos természetű büntünyben ítéletet hozni nem lehet. A törvényszék az ügyész ellenzése dacára, kénytelen volt helyt adni a védelem indítványának, amiért is, az iratok visszamentek *Perényi vizsgálóbíróhoz*, aki ma adta át az összes üzleti könyveket a törvényszék könyves irasszakértőnek. Ezenkívül mindkét vádlott külön szakértőt is nevezett annak megállapítására, hogy nem ő sikkasztotta el az összeg nagyobb részét. Ebben az ügyben az iratok már a táblát is megjárták, mert a védők a vádlottaknak azonnali szabadlábra helyezését kérték. A táblai végzés ma hirdették ki a vádlottak előtt. Minthogy a szabadlábrahelyezés előfeltételül az ügyesség oly magas kaució letételét követele, amintők ok jelenleg még letenni nem képesek, egyelőre tovább is fogva maradnak.

TÁVIRATOK

Gráo, július 29. A közös próba után ma délután volt a dalosok második főhangversenye, mely nagy tetszést dratott. Azután kerti ünnep és lakoma következett.

Prága, július 29. *Tomasó Ferenc* tartománygyűlési képviselő ma reggel 62 éves korában meghalt.

Az olasz király Berlinben.

Róma, július 29. *A Patria* szerint *Viktor Emánuel* király *Prineti* külügyminiszter kíséretében augusztus 22-én a *St.-Gotthardon* át Berlinbe utazik, ahova augusztus 24-én érkezik meg.

A megrendszabályozott altengernagyok.

Páris, július 29. *Loubet* elnök rendeletet írt alá, amelylyel *De la Bonniere de Beaumont* altengernagyot, touloni tengerészeti prefektust és *Servan* ellentengernagyot, az Atlanti Ocean tengerész-hadosztályának parancsnokát állásuktól lementti. *Servan* megrendszabályozásának az oka, hír szerint, különböző incidensekben rejlik amelyek a parancsnoksága alatt álló hajókön történtek és melyekre nézve vizsgálatot indítottak. *Beaumont* lementésének okát még nem tudják határozottan. Nemrég egy nacionalista lap egy interjú között, amelyben *Pelletan* tengerészeti miniszter ellen irányuló kritika volt, *Beaumont* azonban megcáfolta az interjút.

Az olasz hajóraj Tripolisban.

Tripolisz, július 29. Bár az olasz hajóraj váratlanul érkezett, megérkezése mégsem kellett izgalmat. A hajórajt az itteni hatóságok jól fogadták. A konzuli kar e hó 22-én látogatást tett a tengernagynál. A városban minden csöndes.

Li-Hung-Csang utóda.

Peking, július 29. Egy császári ediktummal *Csangcsitang* vucsangó fő kormányzó és hivatala mellett kinevezett a kereskedelmi miniszter állására is, melyet azelőtt *Li-Hung-Csang* viselt.

A rekonstruált román kabinet.

Bukaresz, július 29. A főhivatalos *Voinca Nacionala* közli, hogy tekintettel arra, hogy két miniszteri tárcsa ideiglenesen van betöltve és a földművelési és kinostári uradalmi miniszter visszalépni óhajta, a ka-

binet következőleg fog rekonstruálni: *Sturdza* Demeter elnökség és hadügy, *Aurelián* mostani belügyminiszter földművelés, kereskedelem, ipar és kinostári főosztályok, *Palladi* pénzügyminiszter, belügy, *Statesco* igazságügyminiszter, közmunkaügy, *Haret*, ugy mint eddig, közoktatás- és vallásügy, *Bratiano* közmunkaügyi miniszter és a külügyminisztérium ideiglenes vezetője, külügy, *Costinesco*, az általános román bank igazgatója, pénzügy, *Statesco* szenátusi elnök igazságügy. Az új miniszteri listát valószínűleg esütörtökön teszik közzé hivatalosan.

Az angol koronáció.

London, július 29. A koronázás alkalmából a hajóhad augusztus 7-ikén gyűl össze Spitheadban. A koronázás napján a flotta zászlódszót ölt, diszolvéseket ad, este pedig az összes hadihajókat kivilágítják.

London, július 29. Hír szerint *Eduárd király* a koronázás után a Skótszországban lévő *Dee-völgybe* megy.

London, július 29. Mind komolyban híresztelik, hogy a koronázást ismét elhalasztják. Erre vall az is, hogy a lapoknak a koronázási ünnepre küldött belépő-jegyein nincsen feltüntetve a koronázás napja. A belépő-jegy szövege mindössze ennyi: Igazolvány az 1902. évi koronázásra a Westminster-apátságban. A régebbi belépő-jegyeken az idő pontosan meg volt jelölve.

A szerb királyi pár Péterváron.

Belgrád, július 29. A szerb királyi pár, hír szerint, október 15-én utazik Oroszországba. Az orosz cári pár Péterváron fogja fogadni *Sándor királyt* és nejét.

A szerb kormányválság vége.

Belgrád, július 29. A skupstina mai ülésén felolvasták *Stanojevic* elnök lemondás nyilatkozatát. A lemondást egyhangulag tudomásul vették, miután *Stanojevic* lemondását a parlamenti helyzettel okolta meg. Az új elnök választását a holnap ülés napirendjére tűzték ki. A *Vucis-kormány* visszavonta lemondását. A mai ülésen felolvasták azt az ukázt is, amelylyel a kormány felhatalmaztatik egy kölcsönjavaslat benyújtására, továbbá egy ukázt, melylyel a pénzügyminiszter felhatalmazást nyert, hogy írjon ki pályázatot 200.000 darab 5 centimes és 200.000 darab 2½ centimes nikkal pénzdarab veretésére.

A Propaganda prefektusai.

Róma, július 29. A pápa *Gotti* bitorost kinevezte a Propaganda főprefektusává és *Agliardi* bitorost a Propaganda igazgatásának prefektusává *Vannetti* bitoros eddigi prefektus helyébe.

Chamberlain az alsóházban.

London, július 29. *Chamberlain* gyarmatügyi miniszter ma először jött betegsége óta az alsóházba és hangos tetszéssel üdvözölték. *Campbell Bannermann* szerencsét kívánt neki felgyógyulásához és azt mondja, hogy ezzel úgy hiszi, hogy a ház egyértelmű érzelmeit tolmácsolja.

Határrendezés a Balkánon.

Konstantinápoly, július 29. *Vassics* montenegrói követ tiltakozó jegyzékére a porta ma azt válaszolta, hogy a török-montenegrói határon haladéktalanul meg fogja kezdeni a határrendező eljárást.

A haitii forradalom.

Cap-Haitien, július 29. *Sallave* tábornok, *Firmin* híve, kilenc mértőföldnyire van Cap-Haitientől. *Sallave* a Nord hadügyminiszter vezetése alatt álló kormánycsapatokat már megverte. A *Mathias* amerikai ágyúszázadon kívül, idegen hadihajó nincs a kikötőben.

Közgazdasági táviratok.

New-York, július 29. *(Terményárak.) (Zárjat.)* *Gyapot:* New Yorkban helyben 9½ (9½), *Julusra* 8.50 (8.45). Októberre 7.69 (7.64). *New-Orleansban* helyben 8½ (8½), — *Petroleum:* Stand white New-Yorkban 7.20 (7.20). Stand white Philadelphianban 7.15 (7.15). Refined in Cases 8.50 (8.50). *Credit Balances at Oil City* 1.22 (1.22). — *Zsir:* Western steam 10.95 (11.—). *Rohe* és *Brothers* 11.10 (11.20.—). *Tengeri irányzata határozatlan.* — *Jul-ra* 65½ (67.—). *Szeptemberre* 61½ (62¼). — *Dec-re* 48½ (49½). *Busa* irányzata állandó. — *Piros ószi* helyben 77½ (78½), *Julusra* 78½ (78½), *Szept-re* 78½ (78½), *Dec-re* 78½ (78.—), *Májusra* 77½ (77½), *Gabona* szállítási díja *Liverpoolba* 1½ (1½), — *Káv:* *Isair Rio* 7.sz. 5½ (5½), — *Jul-ra* 5.85 (5.80). *Októberre* 5.25 (5.20). — *List:* *Spring Wheat* cears 2.95 (2.95). — *Cukor:* 2½ (2½). — *On:* 28.25 (28.57). — *Réz:* 11½—12.— (11.75—11.95). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelölik.)

Chioago, július 29. *(Terményárak.) (Zárjat.)* *Busa* irányzata állandó. — *Julusra* 73½ (74½), — *Szept-re* 70½ (70½), — *Tengeri irányzata engedő.* *Szept-re* 56.— (58½), — *Zsir:* *Szept-re* 10.67 (10.72). — *Okt-re* 10.17 (10.37). — *Szaionna short* clear 11.17 (11.17). — *Serítésus:* *Szept-re* 16.80 (17.02). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelölik.)

KÜLÖNFÉLÉK

D É L.

Talán a hullámok is alszanak . . .

Sirály se repdes,
A tenger csendes,
Minőnek tépelődő ember lelke
Istenhez térve álmodhatja csak.

Kéklő vize vakítóan ragyog . . .

Gyilkos déli fény
Hőmpölyög színén
S palástján mintha vérből volna szőve
A fényvás, mi ott messze kavargó.

S a csend mintha ömölne ideletlen

Csak épp a lég bong,
Csupán a lég zsong . . .
Érzem, a természet titkos nyelvén
E csend valami felségéd jelent.

. . . Ideki hozzám, a parthoz, hol állók,

Elynyújtott ének
Foszányi érnek
S csónakjukon lassu útemben, állva
Eveznek a hazatérő halászk.

Balla Ignác.

Mauricio.

Buenos-Ayres, július.

Három heti tengeri utazás után szerencsésen megérkeztünk Argentína fővárosába. Utazásunk utolsó napjairól csak annyit lehet megjegyezni, hogy két napot „observatio” alatt kellett vesztegelnünk, minden máhánkat dezinficiáltak. Buenos-Ayres némely dologban emlékeztet a mi szép Budapestünkre. Az Avenida de Mayo, az Andrassy-ut, a Calle-Florida a Váci-utcaéhoz hasonlít. A nők gyönyörűek, kár, hogy szép kreol arukat lehérré festik.

Az Avenida de Mayo a Plaza de Mayótól indul, ahol a kormány palotája áll, másik végén a kongresszus épülete készül. Az avenida két első háza: a szép város ház és a „Prensa” (sajtó) nevű újság hatalmas palotája, melynek tetején egy géniusz van, ki aklát tart. Ennek elektromos fényes éjél már a messze kikötőtől látható. A buenos-ayresi előkelő hölgyek mind Párisból hozták toaletteiket, csak hogy milyen nagy a különbség. A párisi szobát számít a délamerikai izléssel, hát ide külön dolgoztat riktó színekben. Azért, ha az ember Palméróba kocsikázik, (az itteni boulogni erdő) fényes látványban van része, Palméróban egy remek pálmaterd és ott a legszebb lovakról vont hintókban gyönyörű nők ülnek kissé merev tartással. Egy elegáns buenos-ayresi hölgy azt mondta, hogy ez a látszaltság a hőség következménye.

Buenos-Ayresben egy hétig maradtunk, aztán

nagyon vágyakoztam már arra, hogy a kolóniákat lássam. Junius 17-ikén a reggeli vonattal utaztunk Casaresbe, ahol már az adminisztrátorok vártak kocsival, mert kétórai ut van az állomásról a kolóniáig. Felültünk egy kocsira, melyet itt volatának neveznek. Ott ló volt belője fogva, mindannyi a kolónia nevelése. Mondhatom, hogy magyar pusztán képzeltem magam, csak az a különbség, hogy itt kitűnő utak vannak és a magyar paraszt helyett száműzött hosszuszakállu orosz zsidó szánt és vet.

Mauricio határánál nagy meglepetés ért bennünket. Kétszáz fiatal kolonista várt reánk lóháton. Néhányan leszállottak a lóról és kenyeret és sőt hoztak élénk orosz szokás szerint. A legények valóság-gal spanyoloknak látszanak már. Arcuk le van borotválva, nyakukon a selyemkendő, s úgy lovagolnak mint a huszárok. Neki indultunk az Adminisztráció házának, melyhez majdnem egy órányi ut volt még. Ott megérkezvén a kolónia legöregebbjéből fogadták férjemet, mindnyájan édes apámnak nevezték. Könnyező szemmel néztem ezeket a szegény embereket, akiket vallásuk miatt kiűzték hazájukból. Boldog vagyok, hogy ezt a nagy utat megtettem és saját szememmel meggyőződtem ezeknek a szegény embereknek a boldog sorsáról. Különös véletlen! Huszonhét évvel ezelőt it vad indiánok tanýtaák; akiket a köztársaság mostani elnöke Rocca tábornok majdnem kiirtotta. Csak egy törzs maradt meg, amely huszonhét órai távolságban él a kolóniától. Vezére az ő vérukból való Argentínai ezredes és így igen csendesen viselik magukat az indiánok. A lónök egyetlen sznvedélye ha néha-néha Buenos-Ayresbe megy egy cukrászdába, ott nyálankóságokat rendel és az újságot maga elé tartja, sokszor fordítva, mert olvasni nem tud. Különös lajvaltozáson mentek át ezek az indiánok. Összekeveredve az argantinia néppel egész kínaiaknak látszanak, bitről vagy házasságról fogalmuk sincs. Egy ilyen kínai külsejű kocsi van az adminisztrációnak. Már tíz év óta van náluk és kitűnően beszél az öreg kolonistát a jargonját, noha az apja indián volt.

De térjünk vissza kolonistáinkhoz. Akadnak olyan kolonisták, akiknek kétszáz hektár földjük van, a legkisebb terület is azonban, körülbelül száz hektár. Vannak olyanok, akiknek kétszáz darab marhájuk és lovak van. Éredetben bizony itt is szenvedtek, különösen a gancsoktól, kik egynehányat agyon is ütöttek hogy vagy tehenet, vagy lovat lophasanak tőlük. De mióta a zsidók törrel és pisztolyal járunk mint ök, mióta egy pár gancsot lelőttek — csak minap is egy ostorospással egyiknek a karját szétzúzta egy fiatal kolonista — béke van a kolóniában.

Mauricio házsoportokba van beosztva, csakis lóháton vagy kocsin lehet közlekedni.

Legelső látogatásunk az iskolának szólt. Meg voltunk lepelve úgy az iskola, mint a tanítványok tisztaságától. Utközben volt alkalmunk látni, hogyan

nyargalnak az iskolás-gyermekek lóháton az iskolába úgy a fiúk mint a leányok. Távolból olyanok voltak, mint egy beduin-sereg, mert a „poncho,” melyet a nyakuk körül viselnek a gyermekek úgy lobog, akár egy széles burnus. Az iskolában spanyolul tanítanak. Rendkívül intelligens ezek a szabadságban felnőtt kitűnően táplált új faj, amelynek ha dolgozni akar szép jövője van, mert az argentiniai kormány örömmel fogadja őket és nyilvános ülésben említték, milyen jótétemény az országra nézve, hogy annyi munkaerőt nyer. A társaság elnöke ez ügyben is hívatta férjemet, hallván, hogy új földet vesznek a most idevázó emigránsok elhelyezésére.

Másnap elmentünk a faluba. Meglátogattuk a falu kovácsát, aki az első házban lakik. Elénk jött egy fiatal óriás, aki éppen nagy munkában volt. Kérdeztem, hogy érzik itt magukat új hazájukban?

— Szabad és megelégedett polgárok vagyunk! — felelte.

Bevit a házába, mely négy részre van osztva, mint minden kolonista háza. Fogadó, hálószoba, ebédlő és konyha, megiepő tisztaság mindenütt. Mutatta három szép tiszta gyermekét és bevezetett szép szobájukba, mely tele volt orosz módon rakott himzett váncosokkal, a falon a báró Hirsch, Edmond Rothschild (a palesztinai kolonizátor) és — Dreyfus arcképeivel. Bementünk a konyhába, ott szép leher kenyeret sütöttek és két olyan nagy tál állott, hogy Európában tizen is jóllaknának belőle. Volt ott számtalan tyúk, liba, kacsa. Ezt csak a kovácsnál tapasztaltuk, hát még a valódi kolonistánál milyen a főzés! Így mentünk sorba és boldognak éreztem magamat, hogy férjem is hozzájárult ahhoz, hogy e szegény emigránsok boldogsága megállapított. Tíz napi ottmarokodás után utnak indultunk. Az utjáság megint lóháton kísért bennünket, az öregek kocsiiban; így érkezünk az állomáshoz, ahol kórusban mondták:

— Jó apánk, térj vissza minél előbb!

A vonat elindult Buenos-Ayres felé, ahol egy hétig pihenünk, hogy aztán folytassuk utunkat a többi kolóniába, melyek sokkal nagyobbak. Még csak annyit Mauricióról, hogy ez a kolónia báró Hirsch nevről van elkeresztelve. Területe körülbelül öt négyszögömről. Ahol ezelőt tíz évvel nagy pusztaság volt, most virágzó, pezsgő élet és eredményes tevékenység él.

Dr. Sonnenfeld Zsigmondné

† A mérges vulkán. Azok az angol kutatók, akik a vulkanikus tünemények megvizsgálására Nyugat-Indiába mentek, tudományos kutatásaikban ugyan csak nagy kinokát állottak ki. Mikor a La Soufrière kráterét keresték fel, kicsi hilla, hogy oda nem veztek a bizottság tagjai. Reggel szép időben mentek fel egy lávamederben a hegyre, de visszafelé már szél támadt és esett, míg a hegyszakadékokból iszap és gáz bugyogott elő. Főlkapaszkodtak egy lávage-

REGÉNY

SZEGÉNY EMBEREK.

(Foma Gorgyjejev).

Írta: GORKIJ MAXIM.

— Isten segits! — gondolta s lassu hangon, szivszorongva mondta:

— Pavlovna Zsófia! Élég! Beszélnem kell. Azért jöttem, hogy a következőket megmondjam önnek: az embernek nyitnan és őszintén kell eslekednie. Először magához vonzott s most elzárkózik előlem. Nem értem, hogy mit beszél, agyam süket, de érzem — hogy buvik előlem — látom. Értse hát meg, hogy miért jöttem!

Szemei lángoltak, szava egyre lángolobb lett és egyre hangosabban beszélt.

Medinszkája egész testévelelrohajtól s szomoruan mondta:

— Hallgasson!
— Nem, beszélni fogok!
— Tudom, hogy mit akar mondani.
— Nem tud mindent! — mondta Foma fényegető hangon s fölállt. — De én mindent tudok önről.

— Annál jobb nekem — mondta Medinszkája nyugodtan.

Ő is fölállt, mintha távozni akarna, de azután újból leült. Arca elkomolyodott, ajkait egymásra szorította, de szeméit nem emelte föl s Foma nem láthatott beléjük. Azt gondolta, hogy ha megmondja neki, hogy mindent tud róla, meg fog ijedni, szégyelni fogja magát s bocsánatot fog kérni azért, hogy játékot űzött vele. Akkor — gondolta — megölelem s megbocsátok. De másként történt. Az asszony nyugodtsága zavarta ejtette, beszélni akart, de nem találta a szavakat.

— Annál jobb — mondta hidegen az asz-

szony. — Ön tehát mindent tud? Igen? Es természetesen etél . . . természetesen. Ertem. Bűnös vagyok az ön szemében is, de . . . még sem, nem igazolom magamat.

Hallgatott, aztán ideges mozdulattal kapott a fejéhez s a haját kezdte igazgatni.

Foma sóhajtott. Medinszkája szavai megölték minden reményességét. Keserű szemrehányás volt a hangjában, mikor így szólt:

— Gyakran néztem öre s mindig azt gondoltam: milyen szép, milyen jó! Es most bevallja ön is, hogy rossz . . .

A fiatalember szava elakadt. Az asszony halkan nevetett.

— Milyen jó maga — mondta — és milyen gyermekes. Es milyen kár, hogy mindezt nem érti . . . Nem értheti.

Foma ráézett s érezte, hogy barátságos szavaival lefegyverezte őt. Szívében elolvadt minden gyűlölete. Ugy tetszett neki, hogy ez az asszony kicsiny és olyan védtelen, mint egy gyermek. Egyre mosolygott, egyre beszélt, de Foma egy szót sem értett belőle.

— Nem szánokoztam önön, mikor idejöttem — mondta most Foma. Azt gondoltam, hogy most mindent meg fogok mondani. De nem mondtam semmit. A szivem verése megállt. Ha nem lát-nám . . . El kell mennem.

— Várjon, galambom, ne menjen még — mondta Medinszkája hirtelen s feléje nyújtotta a kezét. — Miért olyan szomorú? Ne haragudjék rám. Önnek olyan barátom kell, aki éppen olyan tiszta lelki és éppen olyan jó, mint ön. Önnek jókedvű és fiatal barátom kell. En, én már öreg vagyok. Az én életem csupa sovárgás . . . üres és egyhangú . . . nagyon üres. Tudja, ha az ember megszokta a vidám életet s nem tud örülni, akkor vége az életnek. Az ember vidáman szeret élni, szeret mosolyogni . . . de nem mosolyog, mert az élet kikaecagja. Hallja! Ugy beszéltek önnel, mintha az édes anyja volnék s azt tanácsolom, arra kérem, ne hallgasson másra, csak a szívére. Eljén úgy, ahogy az élete kívánja! Az

emberek nem tudnak semmit, az emberek sohasem mondanak igazat . . . ne hallgasson rájuk.

Medinszkája izgatottan beszélt s szavai gyorsan, szaporán folytak ajkairól. Ajkán panaszos mosolygás játszott s arca eltorzult.

— Az élt szigorú . . . azt akarja, hogy mindenki megéhdoldjon követelményeinek s csak a nagyon erős emberek tudnak ellentállani . . . Hogy szabad-e nekik? Oh, ha tudná, hogy milyen nehéz élni! Az ember utóljára is oda jut, hogy fél önmagától . . . Két részre oszlik: az egyik a bíró, a másik a bűnös, önmaga felett itél s igazolást keres önmaga számára s kész arra, hogy éjjelét, nappalát azokkal töltse, akiket utál, csak azért, hogy ne kelljen egyedül lennie.

Foma felemelte a fejét s így szólt:
— Nem tudom megérteni! Ljuba is ezt mondja.

— Melyik Ljuba? Mit mond?

— Tejestvérem . . . Ugyanezt — mindig az élet miatt panaszskodik. Azt mondja, hogy nem lehet élni.

— Oh, ő még nagyon fiatal! Es nagy szerencse, hogy máris tudja.

— Nagy szerencse? — kérdezte Foma gúnyosan. — Ugyan mitéle szerencse az, amely mellett mindig nyög és panaszskodik az ember.

— Figyelje csak meg mindig az emberek panaszaikat. A panaszban van a legnagyobb bölcsesség. Figyeljen rá. A panasz mutatja majd meg, hogy merre ne menjen . . .

Foma hallotta az asszony érlyes hangját s csodálkozva nézett körül. Mindezek a tárgyak régi ismerősei voltak, de ma mintha megváltoztak volna. A szoba telve volt apró csepebcsékekkel, a falakon apró képek függtek s minden kis asztalka görnyedezett a csinos és finom nippel terhe alatt. A lámpás vörös fénye szomorú hangulatot árasztott. Minderre ráborult az alkonyat, csak itt-ott csillogtak az aranyos képkeretek s a fehér porcellán-vázák.

(Folytatása következik.)

rinore és lent ezer méternyi mélységben forró iszap-
tömegek kavarogtak. Mikor a tudósok a hegy lábá-
hoz értek, rettenetes helyzetben voltak. A három
órával előbb még száraz völgyben, amelyen száraz
lábbal hatoltak át, forró iszapolyom hömpölygött.
Hogy átjussanak rajta, végre alig néhány hüvelyk
széles hidat készítettek valahogy a legkeskenyebb
helyeken partról-partra és így jutottak végre biztos
helyre.

— **Chicagói vágóhidak.** A chicagói vágóhidak
a modern technika legfejlettebb vívmányaival dolgoz-
nak. A chicagói mérnökök öt-hat ezer embert fog-
lalkoztatnak a vágóhidon. A munka jórészt gépek
végzik és a munka-beosztás rendkívül fejlett. Ugy-
szólván félig gépiesen végzi mindenki a dolgot. Egy
vágómárha lebunkozást, megnyújtást, szétadarab-
olást harminckilenc perc alatt végzik, egy juhval hamino-
harmincperc alatt végeznek. Egyes ócegek egy
óra alatt háromszáz-hétszáz juhval, vagy disznóval
végeznek. A legkomplicáltabb gépezet bánik el az
állatokkal a legszabályosabb rendszerrel. Egy mozdulat
az állatot lenyűgözi, a másik már megöli, aztán egy
gép a nyuzáshoz viszi, egy másik a szétadaraboláshoz.
Egy-egy ember egyebet sem tesz például, mint folyton
csak fejeket vág le, mások nyelveket vágunk ki,
mások ismét a lábakat preperálják. Az állatnak min-
den részét gondosan összegyűjtik és felhasználják.

— **Három ember — két láb.** Folkestone tengeri
fürdőben sajtáságs társaság kelt feltűnést. Három
vannak e társasághoz tartozók, egy bioiklin járnak s
mindössze két lábuk van. A magyarzata a dolognak
a következő: Az egyik a három közül nyomorék,
akinek mindkét lábát amputálták. Ez a kézzel hajtja
a kerékpárt. A másik kettőnek egy-egy lába hiányzik.
Az egyiknek a jobb, a másiknak a bal. Ilyen módon
egy embert tesznek a kerékpár hajtásánál. A kis tár-
saság nem nagyon bánja, ha bámulják is, s zavar-
talanul élvezi a bioiklisszel járó gyönyöröket.

— **Tolvaj fürdővendégek.** Drezda közelében egy
szanatóriumban egy előkelő skandináv államférfiúnak
az erszényét ellopták. Vagy kilencszáz márká volt
benn. És más fürdővendégektől is loptak kisebb-
nagyobb pénzeket, amelyek számozott szekrényekben
voltak, míg a gazdáik nap-fürdőt vettek. Annál na-
gyobb volt az izgalom a fürdőskében, mert biztosak
voltak abban, hogy csak fürdővendég lehet a tolvaj.
Végre is komoly mozgalom indult meg az ismeretlen
tettes ellen. Csalétkül elhelyeztek a számozott szek-
rényekben erszényeket, amelyekben arany volt, vagy
bankjegy, s ezeknek a pénzeknek a számát termé-
zetesen megjegyezték. Ezek közül az erszények köz-
ül néhányat csakugyan el is loptak. S aztán ezen a
réven megosiptek egy előkelő orosz tisztet, mikor a
portásnál váltani akart. A lármára csakhamar ott ter-
met mellett egy még nagyobb muszka személyiség,
valami excellenciás ur, aki esküdjött, hogy ő va-
gyonos férfiúnak ismeri a tisztet. Mégis mindkettőjü-
ket átadák a rendőrségnek, amely berkocsin Drez-
dába vitte az urakat. A látszólag előkelő férfiak tel-
jes nyugalommal viselték a sorsukat.

Szerkesztői üzenetek.

— Kéziratokat nem adnak vissza. —

Szög. D-nek joga van A-nak párbaiképességét
kétségbevonni s becsületbíróskodást kérni, de egyszerű-
sége kötelessége szorgalmazni a dolgot, hogy a be-
csületbírósg haladéktalanul itélkezze. A végtelen-
ség nem lehet egy lovagias ügyet halogatni. Ha
nem tudja összehozni a becsületbíróskodást, akkor mint
sertő íél kérjen hősönatot vagy pedig álljon helyt.
Egy más ügyben egybehívott becsületbírósggal ta-
karózní pedig éppenséggel nem gavallér dolog. (cv.)

Moór. Kérdéseire néhány nappal ezelőtt már
válaszoltunk s ha utánaérez, meg is fogja üzenetünk
találni. Pótlólag még csak azt jegyezzük meg, hogy a
kérdészet pálya szerencsésen van kiválasztva, mert
manapság szívesen alkalmazzák mindenütt, akinek
ebben a tekintetben akadémiai képzettsége van.

O-Gyallai előfeszítő. 1. Az anyakönyvvezető hi-
vatalos bizonyítványra szükséges hozzá, hogy a gyer-
mek születése bejelentett. 2. Akárhól megkeresze-
tetheti. 3. Fehérkereszt Egyesület (IX. Tüzoltó-utca).
Az igazgatóságnál méltóztassék a írtételek iránt kér-
dezősködni.

N. S. Vác. Bizonyítvány nélkül nem vizsgálhat.
Okvetlenül ki kell vennie a bizonyítvány másolatát;
az igazgató köteles kiadni, ha az érte járó díjat
lefizeti.

M. B. Csakova. 1. Lehet. 2. Szükségletét ott sze-
retheti be, ahol neki tesszik. 3. Azt már nem szabad
tennie. Saát hivatalában kell a mikrokozópot tartania.

11.271. sz. a. előfeszítő. Baranya-Monostor, Méltó-
táztassék Clayton és Suttleworth gépgyáranak (VI.,
Váci-kürt 63.) írni, onnan szívesen küldenek ár-
jegyzéket s megírják a fizetési írtételeket is.

H. M. Orsova. A budapesti államrendőrség be-
jelentő hivatalában megmondják, ha megírja az illető
nevét, foglalkozását, a felesége leánynevét s az idő-
pontot, amikor körülbelül az illető Budapestre tette át
a lakását. A levélhez 60 fillár tudakozási díj és a
válaszbélyeg csatolandó.

Gy. J. Budapest. Méltóztassék a József-műegye-
tem quesztrájához befáradni, (VIII. Muzeum-kürt
8-10.) ott késszeggel közli önnel az ösztöndíjak
sorozataát és a pályázati írtételeket.

L. F. Nagy-Kozsmály. Katonásáknál még most is
használnak ez a büntetés. Minden delegációban szová
teszik s tiltakoznak ellene, mint a sötét inkvizíció
maradványa ellen, de azért a hűdügyi kormány még
nem tiltotta el.

M. J. Lencsik. 1. Nincs internátus a tanfolya-
mon. 2. Szegénysorsu halgatók legfeljebb a tandíj
elengedésére tarthatnak számot.

K. S. Csakova. Annak a jótékonyági alapnak
VI. Lázár-utca 18. sz. a. van központi irodája. Ott
lehet kapni a kölcsönöket.

H. H. Krassina. A hibás, aki ott hagyta a tár-
saságot. Elvégre egy társaságot sem lehet arra köte-
lezni, hogy utána menjen egy tagjának.

Mérnök. Komárom. Méltóztassék csak a Stefánia-
gyermekórházat fölkeresni, ott mindig talál egy-egy
professzor, aki a kórházat vezeti. A kórház az Üllői-
uton van, a József-árvaház mellett.

D. E. Az illetők ünneplés alkalmakkor a meg-
bízó államt képviselik, egyébként semmiféle politikai
funkciót nem végeznek. Tehát csak amolyan címzetes
hivatali állást töltenek be.

Sz. I. B. 216.271. sz. Ság József Zenelap című
szaklapjában megtalálja. Közéleti címzés nem szük-
séges.

B. A. Csak hatóság engedéllyel rendezhet vég-
eladást, különben megbüntetik érte.

Élványosi. A Vígyszínház igazgatóságánál. (V.,
Lipót-kürt.)

Régi előfeszítő. Debreczen. Az Akadémia főtitkari
hivatalánál megkaphatja (V., Akadémia-utca), ha le-
velben kéri.

Pusztá-tenyői előfeszítő. Méltóztassék a maros-
vásárhelyi rendőrkapitányságnak írni.

I. Berzogszász. Igen, már ki volt írva a pályá-
zat s július 31-én le is jár.

G. B. Kis-Szoben. A Róser-féle kereskedelmi ma-
gántanintézetben (VI., Aradi-utca 10.)

W. A. Miskolcz. Ha egyetlen a fiu, akkor rekla-
málhat érte.

V. S. Nemes-Oroszi. Iparengedély nélkül nem
árusíthatja.

Fogadás. Nem gavallér dolog. Az olyan embert
egyáltalában nem szabad komolyan venni.

Bábolna. Nem tenyésznek már.

KÖZGAZDASÁG

Ipar és kereskedelem.

A gabonaforgalom lebonyolítása. Mint értesül-
lünk, Láng Lajos kereskedelemügyi miniszter az idén
várható élénk gabonaforgalom lebonyolítása érdekében
megengedte a cs. kir. szab. déli vaspálya-társaságnak,
hogy a Fiuméba s a vámkülföldre rendelt gabona-
szállítványokat és örléményeket az erősebb kiviteli
tartama alatt az üzletszabályzat 56. §. 4. bekezdésében
foglalt általános határozmánytól eltérőleg az idén is
soron kívül továbbíthassa. Megengedte továbbá a mi-
niszter azt is, hogy a magyar belforgalomban (Fiumé
kivéve) és a magyar-osztrák forgalomban szállítandó
kocsirakományu teherárk felvétele körül — az éllóket
és romlékony árúkat ide nem érve — az üzletsza-
bályzatban megállapított eljárást előzetes jelentés és
szabályszerű kihirdetés mellett egyelőre ez év végéig
érvényesíthesse, amely eljárás értelmében a kocsira-
kományu árú felvételét oly esetekben, amidőn az
azonnal való szállítás kocsihány miatt nem lehetséges,
a feladó beleegyezésével ez idő alatt ahhoz a feltétel-
hez köthesse a vasut, hogy a szállítási határidő a
tényleges e szállítás napjától kezdve fog számíttatni.

A máramaros segélyalkotók. Mint már régebben
jelentettük, Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter
elrendelte hogy a máramarosi kincstári havasok, a
nép érdekében, de a jövőben már ez évben is bár-
cázás utján adassanak ki használatba. Most Német-
Mokráról írják, hogy Balogh Vilmos miniszteri tána-
cos, a földmívelésügyi minisztérium elnöki osztályá-
nak önlőke, a mut hét lojalyamán Kazy József minisz-
teri osztálytanácsos, miniszteri megbízott. Boronkay
Gyula és Bekény Aladár erdőmester kísérelében be-
járta a Pribuj-havasot, hogy meggyőződést szerezzen
a miniszter előbb említett rendelkezése folytán még
esetleg szükségesnek mutatkozó további teendőkről.

Külkereskedelmünk egy éve. A m. kir. köz-
ponti statisztikai hivatal most tette közzé egy testes
kötetben a magyar korona országai külkereskedelmi
forgalmának 1901. évi végleges eredményeit.

A közlemény adatai nyomán 1901. évi külfor-
galmunk alakulásáról most már teljes képet nyerhe-
tünk. Behozatalunk összes mennyisége 37-04 millió mé-
termázsra és 2-67 millió darab volt, 1147-6 millió
korona értékben, míg a kiviteli mennyisége 64-17 millió
métermázsra és 9-38 millió darabra rugott, 1265-2
millió korona értékben. Külforgalmunk mérlege tehát
az 1901 évben is kedvezően alakult, mert a tőlünk
kivitt árú értéke a behozott árúk értékét nem keve-
sebb, mint 117-6 millió koronával haladja meg. Ez a ki-
viteli többlet az 1900 évi kiviteli többletnél mintegy 100
millió koronával kisebb ugyan, de az 1900. évtől el-

tekintve, az 1882. évtől kezdve kimutatót kiviteli
többletet mindégnyikét jelentékenyen túlhaladja, nem
is említve, hogy a husz év alatt, melyekről külkeres-
kedelmi statisztikánk beszámol, csak tíz évben volt
kiviteli többletünk, ellenben a másik tíz évben mérle-
günk behozatali többlettel zárult.

Érték szerint külorgalmunk a két utóbbi évben
következőleg alakult:

Behozatalunk volt 1900-ban 1110-4 millió korona,
1901-ben 1147-6 millió korona. Kiviteliünk 1900-ban
1327-5 millió korona, 1901-ben 1265-2 millió korona.

Míg tehát behozatalunk 1901-ben mintegy 37
millió koronával emelkedett, addig kiviteliünk több, mint
62 millió koronával hanyatlott. A behozatal növekedé-
sét főleg a textil-árú s kisebb részben a gabona-
neműek, bórárú s vasárú behozatalában mutatko-
zott emelkedés idézte elő.

Kiviteliünknek mintegy 62 millió koronával tör-
fent hanyatlása első sorban a gabonamennőkél be-
alott csökkenés következménye, de a gabonamennők
kívül a fánál és szénnél, továbbá a vasárúknál és
gépeknél is nagy volt a visszaesés. Ugy a behozatal,
mint a kiviteli tekintetében túlnyomólag Ausztriára
vagyunk utalva, mely ország behozatalunkban 78-83,
kiviteliünkben pedig 70-91 százalékkal részesedik. Érték
szerint Ausztriából behozott árúink oda kivitelt árúink
katt rendszerint jóval túlhaladják, így az 1901. évben
is 8-11 millió koronával, csupán az 1900. évben volt
kivételesen a szokatlanul nagy kiviteli folytán jelenté-
keny kiviteli többletünk. Ausztria után Németországgal
állunk legélnkebb kereskedelmi északkeletűetésben: ez
országra 1901. évi behozatalunkból 5-24, kiviteliünk-
ből 11-11 százalék esett; kiviteliünk értéke a behoza-
tal értékét több, mint kétszeresen túlhaladja. A többi
országok közül említésre méltó behozatalunk van még
Szerbiából, Brit-Kelet-Indiából, Romániából, Olaszorszá-
ból, Nagy-Britanniából, míg a kivitelen Ausztrián és
Németországon kívül főleg Olaszország, Franciaország,
Nagybritannia, Bosznia, Románia és Brit-Kelet-India
részesednek.

A M. Kir. Államvasutak igazgatósága e hó
22-ikén pénztári föllélegeiből 1,100,000 koronát szál-
lított a központi állampénztárba; az idei beszállítás
19,200,000 korona.

A M. Kir. Államvasutak kezelése alatt álló helyi
érdeki vasutak összesített árudíjzabását legutóbb
1899. végén adták ki; mint hogy az időközben élethe-
léptetett módosítások, változtatások és új határozma-
nyok a díjzabás kezelését már is nagyon megnehe-
zítették s a régi kiadás példányai amugy is fogytán
vannak, a kereskedelemügyi miniszter elrendelte az
említett díjzabás új kiadását, mely a régi kiadás óta
felmerült változásokat és új adatokat. Lehetőleg az ez
évben megnyíló helyi érdeki vasutak árudíjzabásait
is, felőleli s az államvasutak helyi díjzabásához alkal-
mazkodik.

A győri — sopron — ebenfurti vasút üzletigazga-
tóságának vezetőjét, Garlathy Gejza vadasi főfelügyelőt
a vasút igazgatósága legutóbbi ülésében üzletvezetővé
nevezte ki.

Franciaország termése. Párisból jelentik: A
Figaro által közölt kérdésekre érkezett válaszok
alapján a lap közli, hogy a francia gabonatermesztés
eredménye 182 millió hektoliterre fog rugni 123 mil-
lió hektoliter fogytászi szükséglet mellett. A bors-
szüret 40 millió hektolitert s azaz egy harmadrésszel
kevesebbet fog eredményezni, mint tavaly, de azért a
szükségletet ledezní fogja.

A newyorki tőzsede. New-Yorkból jelentik július
28-iki kelettel: A szombati bankkimutatásból kitűnő
nagy emelkedése a kölcsönöknek realizációkat idézett
elő. Az eladási kedvet nagy növelte a jelentékeny
aranykivitel. Látszólag a nagyobb spekulánsok haj-
landók voltak hausse-kötelezettségeik feladására. Az
árfolyambullamzás egyenlőtlen volt, zárlat szabályta-
lan. Részvényorgalom 800,000 darab. Az aranykivi-
telre szóló kötések két millió dollár rugnak Berlin
számára és 770,000 dollár Páris számára.

Fizetéseptelenségek. A bécsi Creditoren-Verein
a következő fizetéseptelenségeket jelenti: Poscar
Antal kereskedő Triest, Székely Miksa kereskedő Új-
pest, Just Gusztáv csemegekereskedő Bécs, Stepler
Abrahám cipőkereskedő Lemberg, Mestrovits Matteo
kereskedő Zára, Scheller Adolf kereskedő Temesvár,
Ferber Vilmos kereskedő Bécs, Brandstädter Abrahám
cipőkereskedő Krakó, Trenschner Károly utóda di-
vatkereskedő Kalocsa, Nagelberg Márkus kereskedő
Rohatyu, Wacha Anna divatárusnó Várna.

Szászárak. A kontingens nyersszesz ára Buda-
pesten pénzben 39.— korona, áruban 39.50 korona.
— Bécsben az irányzat emelkedő. A kontingentált
készarú 38.80 korona pénzben, 40.— korona áruban.
Borjuvásár. 1902. évi július hó 29-én. (A
budapesti marhavásártéri vásár-pénztár részvénytár-
saságtól.) Felhajtás: Belőldi élő borju — drb, leőt
borju — db, bécsi borju — db, — db, — nö-
vendékmárha 8 darab, bárány élő — darab, leőt
bárány — darab. Árjegyzések. — Belőldi élő
borju 1. rendű 74—82 l.-ig, kivételes 86 —. II. rendű
élő borjúkért 62—72 l.-ig, 1 kilonként, leőt borju
l. r. — l.-ig, II. r. — l.-től — l.-ig, kivét.
l. kilonként levonás nélkül. Rugott borjúkért 44—
l.-ig. Növendékmárha — l.-től — l.-ig. l. r. —
l.-ig, középminőségű 44—52 l.-ig, alárendelt —
l.-ig. 1 kilonként. Bárány élő — k., leőt bárány
— k. kivételesen ár — k.-ig páronként. —
Irányzat csöndes, árak változatlank.

Sertésconszumasár. (A székeslővárosi sertés-
vásár és községvidék intőzésege.) Július 29-én.
Főelhajtás: Zeirsertés, ugy mint öreg 12 millió 360 kilo-

Színházak, szórakozó helyek.

FŐVÁROSI NYARI SZÍNHÁZ.

Szerda, 1902. július hó 30-án.

Az édes lányka.

Operette 3 felvonásban. Írták Landenberg és Stein. Zeneje Reinhardt Henrikétől. Ford. Komor Gyula.

Személyek:
 Liebenburg B. Sziklay Plevni Prosper Izso
 Adél Jámor Max Csizsér
 Liebenburg R. Mihályi Anatol Rónay
 Winter Lola Perényi M. Mici Bilik
 Láng Ferenczy Fanny Keleti
 Weyringer Kállay Klappantyu Köröndi

Kezdeté 7 órákor.

VÁROSLIGETI NYARI SZÍNHÁZ.

Szerda, 1902. július hó 30-án.

Sziklai Kornél vendégfelléptével.

A svihákok.

Vig operette 3 felvonású szarzó Zieher C. M. Magyarosították Föld Aurél és Mérei Adolf. Kezdeté 7 1/2 órákor.

Dr. RENNER

VIZGYÓGYINTÉZETE

bejáró betegek számára.

Budapest, VII., Valero-utca 4. (Telefon 555.)

Az intézetben gyógykezelés alá vétettek különféle ideg- és gerincbajok, álmatlanság, szédülés, ideges gyengeségi állapotok, a gyomor és a belek renyhesége, ideges szívbetegségek stb. — Alkalmazásban levő gyógyeszközök: A többmennyos vizgyógyítómodó összes eljárásain kívül, szénsavas fürők (maubelini eljárás, szivbajosok számára), fény-fürdők (elválasztó és csúszó bántalmaknál), az elektro-mozás minden faja (galvanizáció, faradizáció, franklinizáció), masszázsz (orvosi vagy vibrációs alakban, vagy elektro-masszázsz) stb. Árak mérsékeltek. Prospektus kívánatra.

Pénzkölcsön sorsjegyekre

maiden a teljes árfolyamig, oleso kamatra.

Elzálogosított sorsjegyeket

kiválunk és azokra nagyobb és olesobb kölcsönt adunk. Kérjük a zálogjegy beklüdesét. Vidéki megbízásokat gyorsan eszközöl és ingyen felvilágosítással szolgál.

Szalai és Társa bank- és váltóüzlete

Budapest, Erzsébet-körút 12. (Dohány-utca sarok.)

Az egyedül létező valódi angol
SZÉPÍTŐSZER
 a Balassa-féle valódi angol
UGORKATEJ
 mely azonnal eltávolít minden szepit, májfoltot, pattanást, borsákt (mitesszer) stb. és az arcnak frisse geséget, fiataloságot kölcsönöz.

Egy üveg ára 2 kor., ohhez ugorka-szappan 1 kor., poudre 2 kor.

Kisváltó hely: **Balassa Kornél gyártára Temesvár N. 5.**

Kapható minden gyógyszerárban. — Főraktár Budapest: Török József gyógyszerárban, Király-u. 12. és Andrássy-ut 26.

Ős-Budavára.

Nyitva délután 6 órától reggeli 4 óráig.

Remek varieté-műsor

a nagyszínpadon a világ legkifinomultabb attrakcióival. **The Manhattan-Quartett** világhírd kaliforniai négyesek.

Umberto & Rolandó

kiváló zenekölcsök stb. stb.

M. kir. honvédenekar hangversenye. Prandi világhírű mech. színháza Lovára. Számos egyéb szórakozás. Belépődíj 60 fillér. Gyermekjegy 20 fillér.

Kedvezményes jegyek minden főtizedben.

Csüörtökön, július 31-én

nagy jótékonycélu nyári ünnepély 2 kor. belépődíjjal a martiniquei áldozatok javára.

Gyermek-szépítvény! — A Carré-cirkusz óriási díszmenete! — A 8000 kor. ért. automobil kisorsolása! — Nagy tűzijáték: a Mont-Pelée kitörése! — Rendkívüli fényes új díszítés és kivilágítás!

Magyar üvegbiztosító-társaság

BUDAPEST, Váci-körút 31.

Biztosít tükör-üvegtáblákat porlálékban, üvegtértekot egész építményeknél, a legolcsóbb díjak és a legpontosabb loszámítolás mellett. Több évre szóló biztosításánál tetemes kedvezmények. Elvállal szállítási biztosításokat is.

ÜGYES ÜGYNÖKÖK kerestetnek.

ALAPITTATOTT 1900-BAN

Szülők és gyámok figyelmébe!

A SEITZ-FÉLE

első délmagyarországi engedélyezett

tanuló-internátus és nevelő-intézet,

mely Temesvár-Józsefváros legszebb és legjobb levegőjű pontján a

Skudler-park közelében, jobb Bégasor 3. szám alatt fekszik, immár harmadik évfolyamába lép. Kiemelt áttitkizást és felvilágosítást kívánatra küld mély tisztelettel

Seitz Antal.

CIRKUSZ CARRÉ OSZKÁR

(az Allakentben).

Ma szerdán, július 30-án este 7 1/2 órákor

nagy díszelőadás

különösen válogott műsorral. Fellépnek az összes művészek és művésznők, Carré Oszkár igazgató az ő mesteri idomításával.

Még csak pár napig

Norton Smith tanár

új lovakkal és új idomításokkal.

Színre kerül:

Egy japán népiünnepély

Nagy kiállításos némajáték felvonásokkal, táncokkal és csoportokkal. Előadja 200 személy.

Szenzációs találmány!

M. kir. szabadalom 21333.

Ágy

Összerakható és kényelmében hordható szab. ágy, mely napal egy kis táskába helyezhető és újjalra könnyelmű ágy. Ez az ágy fölöslegesen teszi az ágyneműt. Búrá lakásokban megbestűhetetlen. Vendég, gyermek- és olesió-szobákban valamint kirándulásoknak nélkülözhetetlen.

Kapható **Freudiger Mózes és fia** magy. ágy-, fehé- és ruhagyártásban Budapest, VI., Laudon-utca 6. — Telefon 13-15.

Most jelent meg!

Zsedényi Aladár

A CSICSA.

(Bácsak törtérel. II. kötet.) Budapest, Athenaeum.

Ára 2 korona.

A sajtó öszrevéleményeszerint egyik a legérdekesebb újdonságoknak. Zsedényi Aladár a Bácska krónikása az ő szűkebb hazájának erősségeit mutatja le, érdemi mesésnyelű, szokatlan, eredeti modorban. A hálas talajon összegyűjtött alatorik néprajzi szempontból is igen becsesek az iradalomra, és így nemcsak szórakoztatnak, de tanítanak is. Fialatokat, öregeket egyaránt mulattatnak Zsedényi törtérel, melyeknek pontjeit a Bácska specialitása: a bor, a szerelem és a hártya.

Ára 2 korona.

megrendelhet az Athenaeum könyv-tára. Budapest VII., Kerepesi-út 64. sz. és minden könyvkereskedésben.

Tan- és nevelő-intézet

nyilvánossági joggal

Budapesten, Hold-utca 19. sz.

Az intézett 25 év óta áll fenn.

Dr. László Mihály nyilvános főgimnáziumában és nevelőintézetében, mely államérvényes osztály- és érettségi bizonyítványokat állít ki, a beiratások szeptember 1-én kezdődnek. Azonban már most is lehet előjegyezni.

A növendékek lehetnek benlakók, félkosztosok és bejárók. Ertesítővel kívánatra készséggel szolgál az igazgatóság.

Dr. László Mihály, igazgató.

Wagner Manó-féle

tan- és nevelőintézet Rákospalotán

Budapest mellett.

Nyilvánossági joggal fölruházott

3 osztályu főgimnázium,

ciemi és polgári iskola, melyeknek bizonyítványai állam-érvényesek.

Az intézet 5 hold nagyságu árnyékos parkban fekszik. Szigoru felügyelet egészséges táplálás, családi nevelés.

Ertesítő portómentesen küld

az igazgatóság.

ALKALMI BUTOR-ELADÁS.

Nagyon ajánlom a t. butorváraló közönségnek, hogy mielőtt szükségletét bárhol fedezné, tekintse meg butortelepemet, ahol az összes eddig mintául szolgáló asztalos- és kárpított butorok, mélyen leszállított árban adatnak el. Nagy választék egyszerű butorokban, valamint a legdíszesebb kivitelig.

Dósa Kálmán Erzsébet-tér 18. sz. Sas-utca sarok.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Magyar Könyvtár

Szerkeszti RADÓ ANTAL

Kiadja: LAMPEL R. (Wodianer F. és Fiai) cs. és kir. udvari könyvkereskedése

A júliusi sorozat a következő:

- Szomaházy István.** Elhibázott élet és egyéb történetek. 296.
- A kiváló novellista néhány újabb elbeszélés, e melyeket szines nyelv, fordulatos mesészöveés és szívhez szóló, mosolygó élet-bölcsélem jellemez.
- Turgenyev Sz. Iván.** Csöndes vidékiek. 295.
- Elbeszélés. Fordította Szabó Endre. A nagy orosz író egyik legszebb elbeszélése jeles fordításban.
- Vergilius. Aeneis.** 293—294.
- II. rész. Fordította Baróti Szabó Dávid. Kiadták Radó Antal és Tóth Rezső. Folytatás a Magyar Könyvtár Aeneisének. A 6—10. ének. Ez időszertint a legolvashatóbb és legpoétikusabb magyar Aeneis.

Megrendelhetők LAMPEL RÓBERT (WODIANER F. ÉS FIAI) CS. ÉS KIR. UDV. KÖNYVKERESKEDÉSÉBEN, BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-UT 21. SZÁM, és minden könyvkereskedésben.

51987/802. számhoz.

Földhaszonbéri hirdetés.

A magyar vallásalap tulajdonához tartozó — Baranya-megyében — M gocs—Nagy-Hajmás községek határában fekvő uradalmi birtokból az ugynevezett I. számú 995¹²³¹1600 k. hold kiterjedésű, továbbá a II. számú 486¹²⁸⁴1600 k. hold kiterjedésű birtokok a rajtuk levő gazdasági épületekkel együtt, az alulírt miniszterium IX-ik ügyosztályában (V. ker., Vadász-utca 33.)

1902. évi szeptember hó 30-án

tartandó nyilvános zárt ajánlatu versenytárgyalás után 1903. évi október hó 1-től kezdődő 12 évi bértartamra haszonbérbe fognak adni.

Az I. számú bérlet iránt 2000 korona, a II. számú bérlet iránt beadandó ajánlatok pedig 1000 korona bánatpénz letételel igazoló pénztári nyugtával felszerelt és 1 koronás bélyeggel s sértetlen pecséttel ellátott írásbeli zárt ajánlatok, annak a borítékon való jelzésével, hogy a zárt ajánlat melyik bérletre adatott, a fentjelzett nap délelőtt 10 óráig a miniszterium segédhivatali igazgatóságánál adandók be.

A részletes haszonbéri- és versenytárgyalási feltételek a miniszterium segédhivatali igazgatóságánál, a pécsvári közalap. kir. gazd. felügyelőségénél, valamint a magocsi közalap. kir. ispánságnál, — a hivatalos órák alatt — betekintheők; ugyaneasak az utóbbinál tekinthetők be a birtokok fekvését feltüntető térképi vázlat is.

Budapestben, 1902. július hó.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszterium.

